

22 februari 2024

Oorspronkelijke taal: Nederlands

COI FOCUS

RUSSISCHE FEDERATIE

Veiligheidssituatie Tsjetsjenië, Dagestan en Ingoesjetië

Disclaimer:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen.

De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vermeld worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Lijst van afkortingen	3
Inleiding	4
1. Korte geschiedenis	5
2. Huidige toestand van het conflict	6
3. Strijdende partijen	7
3.1 Rebellen	7
3.2 Ordediensten	8
3.2.1 Structuur ordediensten Ingoesjetië en Dagestan	8
3.2.2 Structuur ordediensten Tsjetsjenië	9
4. Typologie van het geweld	10
4.1 Aard van de gewelddadige incidenten	10
4.2 Ernst en frequentie gewapende incidenten	12
5. Slachtoffers van het geweld	17
5.1 Algemeen	17
5.2 Burgerslachtoffers	20
Samenvatting	22
Bibliografie	23

Lijst van afkortingen

ACLED	Armed Conflict Location & Event Data Project
EK	Emiraat van de Kaukasus
FSB	Federalnaya Sluzhba Bezopasnosti
HRW	Human Rights Watch
IS	Islamitische staat
MVD	Ministerstvo Vnutrennykh Del
OMON	Otryad Mobilny Osobogo Naznacheniya
PPSP	Patrul'no-postovaya sluzhba politsii
RUSI	Royal United Services Institute
SOBR	Spetsial'niy Otryad Bystrovo Reagirovaniya
USDOS	United States Department of State

Inleiding

Het doel van dit onderzoek is een stand van zaken op te maken over de veiligheidssituatie in drie deelrepublieken van de Russische Federatie, met name Tsjetsjenië, Dagestan en Ingoesjetië. Het onderzoek richt zich in het bijzonder op de periode van januari 2022 tot januari 2024.

Dit document is een actualisering van drie COI Focussen: COI Focus *Veiligheidssituatie in Tsjetsjenië* van 31 mei 2022, COI Focus *Veiligheidssituatie in Dagestan* van 14 februari 2022 en de COI Focus *Veiligheidssituatie in Ingoesjetië* van 18 november 2021.

De analyse bestaat uit vijf delen. Het eerste hoofdstuk geeft een korte geschiedenis van het conflict waarna het tweede ingaat op de huidige toestand. Hoofdstuk drie belicht de strijdende partijen. Hoofdstuk vier geeft de aard en frequentie van het geweld weer waarna hoofdstuk vijf ten slotte ingaat op de doelwitten en slachtoffers van het geweld.

Voor deze COI Focus raadpleegde Cedoca onder meer informatie en rapporten van internationale organisaties, internationale en lokale mensenrechtenorganisaties, onderzoeksinstituten, buitenlandse overheidsdiensten en verschillende mediakanalen.

Deze COI Focus maakt gebruik van cijfergegevens over veiligheidsincidenten uit de databank van het Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), een Amerikaanse non-profitorganisatie die informatie over conflicten verzamelt, analyseert en in kaart brengt. Ervaren onderzoekers verzamelen de data door gebruik te maken van informatie op basis van een brede waaier van lokale, regionale en internationale nieuwsbronnen en organisaties. Voor de Russische Federatie zijn dat onder meer Caucasian Knot, Dosh, Kommersant, Interfax, Itar-Tass en Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL).

De databank is publiek beschikbaar op de website van ACLED en wordt voortdurend aangevuld en bijgewerkt wanneer nieuwe informatie (al dan niet over een reeds ingevoerd incident) aan het licht komt.¹ De cijfers van ACLED die Cedoca in deze COI Focus gebruikt zijn opgevraagd op 26 januari 2024. De inventaris van ACLED geeft het type van geweld, de actoren van geweld, een beschrijving van de incidenten, de locatie en het aantal dodelijke slachtoffers weer.² ACLED wijst erop dat de verzamelde gegevens in zekere mate de prioriteiten van de verslaggeving door media en organisaties weerspiegelen en dat een onderschatting van het geweld zodoende mogelijk is.³

In zijn *Codebook* licht ACLED de toegepaste methodologie voor de invoering en voortdurende controle van de data uitgebreid toe.⁴ Gelet op de methodologie, codering en invoering van gegevens kunnen de cijfers van ACLED volgens Cedoca slechts beschouwd worden als een schatting en indicatie van de tendensen met betrekking tot geweld in een bepaalde periode.

Cedoca volgt de veiligheidsomstandigheden in Tsjetsjenië, Dagestan en Ingoesjetië voortdurend op. Als er zich fundamentele wijzigingen of ontwikkelingen zouden voordoen die de situatie ter plaatse aanzienlijk veranderen, dan zal Cedoca deze COI Focus zo snel mogelijk bijwerken.

Het onderzoek voor dit rapport werd afgesloten op 5 februari 2024.

Voor de transcriptie van Russische namen volgde Cedoca het transliteratiesysteem van de Library of Congress. Voor namen die courant in het Nederlands gebruikt worden, volgt Cedoca de courante schrijfwijze.

¹ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

² ACLED, 10/04/2019, [url](#)

³ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

⁴ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

1. Korte geschiedenis

Na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie in 1991 verklaarde Tsjetsjenië zich onder president Dzhokhar Dudayev op 1 november 1991 onafhankelijk. In een poging Tsjetsjenië terug te brengen onder centraal Russisch gezag stuurde toenmalig federaal president Boris Jeltsin in november 1994 militairen naar het gebied. Ondanks een enorme overmacht en hevige strijd slaagden de federale troepen er niet in Tsjetsjenië weer onder controle te krijgen. Uiteindelijk werden in augustus 1996 de vijandelijkheden beëindigd met de ondertekening van het Akkoord van Khasavyurt wat Tsjetsjenië de facto onafhankelijk maakte. In het najaar van 1999 brak het tweede Tsjetsjeens-Russische conflict uit, nadat Tsjetsjeense opstandelingen de buurrepubliek Dagestan waren binnengevallen en Rusland getroffen werd door een reeks bomaanslagen. Het federale leger trok Tsjetsjenië binnen en maakte zo een eind aan de kortdurende Tsjetsjeense onafhankelijkheid. Restanten van Tsjetsjeense troepen voerden in het eerste decennium van 2000 nog een rebellenoorlog tegen Russische troepen en de pro-Russische Tsjetsjeense regering. Deze verzetsbeweging vervelde in de loop van de jaren 2000 van een onafhankelijkheidsbeweging tot het zogenaamde Emiraat van de Kaukasus (EK), een rebellengroepering die een uitgesproken islamitische motivering had. Het EK breidde zich vanaf half de jaren 2000 vanuit Tsjetsjenië uit naar andere Noord-Kaukasische deelrepublieken, voornamelijk Dagestan en Ingoesjetië. De lokale en federale autoriteiten voerden een hevige strijd tegen deze rebellen, die zijn piek kende begin 2010, waarna er zich een eerste daling van het geweld inzette.⁵

Vanaf 2014 kregen de rebellen nog verdere zware klappen doordat de federale autoriteiten voor de beveiliging van de Olympische winterspelen in het nabijgelegen Sochi maximaal inzetten op hun uitschakeling in de hele Noordelijke Kaukasus. Sinds 2014 zette er zich ook een uitstroom in van rebellen uit de regio naar het Midden-Oosten om daar deel te nemen aan de strijd van Islamitische Staat (IS) en andere jihadistische groepen, wat op zijn beurt leidde tot een verdere verzwakking van de rebellenbeweging in de Noordelijke Kaukasus. IS kreeg ook in de Noordelijke Kaukasus voet aan de grond, maar dit leidde tot een structurele versplintering van de islamitische verzetsbeweging in de regio. Tegen 2016 haalde IS de bovenhand en beleefde het EK zijn neergang. IS slaagde er hierna echter niet in om een sterke organisatie op poten te zetten in de regio en kwam zelf ook steeds meer onder druk te staan.⁶

Op politiek vlak ontwikkelde de situatie zich volgens verschillende paden in Ingoesjetië en Dagestan enerzijds en Tsjetsjenië anderzijds.

In zowel Ingoesjetië als Dagestan worden de lokale leiders aangesteld op voorspraak van Moskou en in het algemeen zijn het verlengstukken van de macht van het Kremlin. In Ingoesjetië is Mahmud-Ali Kalimatov sinds 2019 aangesteld als hoofd van de republiek en in Dagestan is dit sinds 2021 Sergej Melikov.⁷

Kalimatov wordt beschouwd als een figuur die weinig invloed heeft binnen Ingoesjetië. Hij heeft slechts beperkt greep op de toegenomen breuk tussen de overheid en de bevolking. Deze situatie is onder meer veroorzaakt door harde antiterrorismemaatregelen die de ordediensten in de jaren 2000 ontplooiden. Daarnaast staat de republiek onder federale curatele omwille van zijn uiterst slechte economische situatie en ten slotte zijn er landdisputen met de naburige deelrepublieken Noord-Ossetië en Tsjetsjenië. In het eerste geval gaat het om een onopgelost dispuut rond de *rayon*⁸ Prigorodny en in het tweede geval om een onvoordelige landruil die het vorige hoofd van de

⁵ Mercatornet, 09/01/2023, [url](#); Harvard International Review, 08/05/2020, [url](#); Eurasian Geography and Economics (Holland E., Witmer F. & O'Loughlin J.), 01/03/2018, [url](#)

⁶ Mercatornet, 09/01/2023, [url](#); Harvard International Review, 08/05/2020, [url](#); Eurasian Geography and Economics (Holland E., Witmer F. & O'Loughlin J.), 01/03/2018, [url](#)

⁷ Riddle, 04/04/2022, [url](#); Krym Reali, 29/03/2021, [url](#)

⁸ Russische benaming voor een lokale administratieve eenheid.

republiek, Yunusbek Yevkurov, in 2018 sloot met Ramzan Kadyrov wat leidde tot grootschalige protesten in Ingoesjetië.⁹

In Dagestan zit de ervaren Sergey Melikov steviger in het zadel. Hij kwam aan de macht nadat Moskou bij een anticorruptie-actie verschillende vooraanstaande Dagestanen liet arresteren om zo zijn greep op de republiek te versterken. Melikov lijkt hierbij effectief gezag te kunnen uitoefenen in de republiek. Hiervoor steunt hij op financiële hulp van Moskou en zijn controle over de lokale machtsstructuren en ordediensten. Een voorbeeld hiervan was het neerslaan van protesten die in september 2022 uitbraken naar aanleiding van de afgekondigde federale mobilisatie. Melikov toomde hierbij enerzijds al te ijverige functionarissen in om escalatie te voorkomen en anderzijds trad hij streng op tegen de betogers.¹⁰ In 2023 is Melikov geconfronteerd met publiek protest wegens ontevredenheid over de sociale en economische voorzieningen in de republiek maar hij slaagde er voorlopig in om deze te doen bedaren.¹¹

In Tsjetsjenië bouwde Ramzan Kadyrov sinds hij in 2007 aan de macht kwam een autoritair machtssysteem uit waarbij hij een naar Russische normen ongeziene autonomie ten aanzien van Moskou wist te bereiken. Hij vormde hierbij traditioneel Tsjetsjeens anti-Russisch nationalisme om tot een vorm van pro-Russisch patriotisme en slaagde er tegelijk in een strikte eigen lezing van islam en Tsjetsjeense tradities aan de bevolking op te leggen. Deze gebruikt hij samen met gewelddadige repressie van opposanten om zijn machtsbasis te consolideren. Kadyrov steunt hierbij sterk op eenheden van de zwaarbewapende lokale ordediensten die naargelang de bron 20.000 à 30.000 manschappen tellen en zowat volledig onder zijn persoonlijke controle staan. Ze zijn berucht voor hun meedogenloze optreden tegen elke vorm van oppositie.¹² Een voorbeeld hiervan is een agressieve intimidatiecampagne tegen familieleden van vermeende dissidenten eind 2021 - begin 2022. Vanaf februari 2022 richtte Kadyrov zich voornamelijk op de oorlog in Oekraïne waarbij hij volgens eigen verklaringen een aanzienlijk aantal Tsjetsjeense troepen naar Oekraïne stuurde. Een niet nader bepaald aandeel van deze manschappen is onder dwang ingelijfd. Verzet hiertegen drukten de Tsjetsjeense autoriteiten hardhandig de kop in. In 2023 gebruikte Kadyrov de oorlog in Oekraïne om zijn rol als ondersteuner van het Poetin-regime in de verf te zetten en tegelijk de totale controle over Tsjetsjenië te behouden.¹³

2. Huidige toestand van het conflict

Verschillende bronnen verklaren dat vanaf 2020 de rebellenbeweging in de Noordelijke Kaukasus geen overkoepelende structuur meer heeft, maar dat er enkel nog losse, individuele cellen actief zijn. Deze zijn niet meer in staat om grootschalige acties te ontplooiën, maar beperken zich voornamelijk tot eenmansacties waarbij ze veelal gebruik maken van weinig gesofisticeerde wapens zoals messen.¹⁴

De Noord-Kaukasus-expert Jean-François Ratelle schrijft in 2022 dat de rebellenbeweging in de Noordelijke Kaukasus sinds 2016 zo goed als volledig uitgeschakeld is door de antiterrorismemaatregelen van de lokale en federale autoriteiten enerzijds en de uitstroom van

⁹ Riddle, 04/04/2022, [url](#); Wilson Center, 06/10/2022, [url](#); Foreign Policy Research Institute, 15/06/2022, [url](#)

¹⁰ The Central Asia-Caucasus Analyst (Yeo A.), 27/10/2022, [url](#); Foreign Policy Research Institute, 15/06/2022, [url](#); Krym Realii, 29/03/2021, [url](#)

¹¹ Riddle, 18/08/2023, [url](#)

¹² IFRI (Laruelle M.), 01/03/2017, pp. 7-10, 14-15, [url](#); Fondation Jean Jaurès (Ronzon J.-B.), 25/04/2022, p. 3, [url](#); Meduza, 15/12/2022, [url](#)

¹³ Kavkazskiy Uzel, 26/12/2021, [url](#); Georgian Foundation for Strategic and International Studies, 29/03/2022, [url](#); Riddle, 16/01/2023, [url](#); Ponars Eurasia (Ratelle J.-F.), 18/12/2023, [url](#)

¹⁴ Kavkazskiy Uzel, 22/01/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 30/12/2021, [url](#); Memorial Human Rights Center, 15/03/2021, pp. 29-30, [url](#); Memorial Human Rights Center, 05/04/2022, p. 41, [url](#); Meduza, 15/12/2022, [url](#)

strijders naar het Midden-Oosten anderzijds. Het beperkte aantal geweldsincidenten met rebellen die nog plaatsvinden zijn meestal acties van individuele personen of beperkte groepen zonder structurele cohesie. Ze worden ook geconfronteerd met zware uitdagingen die hen verhinderen om breed gedragen militaire acties uit te voeren. In 2022 zijn er geen routes meer om wapens of rekruten naar de Noordelijke Kaukasus te brengen. Daarnaast is de steun bij de lokale bevolking zeer sterk verminderd en werkt het politieke klimaat in Rusland snelle en sterke repressie van eventuele nieuwe rebellen in de hand.¹⁵

Mark Youngman, een Noord-Kaukasus en terrorisme-expert, schrijft in 2022 dat de omstandigheden voor gewapende strijd in Tsjetsjenië de voorbije jaren zeer nadelig waren. Youngman ziet in de nabije toekomst geen heropflakking van de gewapende strijd in Tsjetsjenië. Er zijn momenteel geen erkende rebellenleiders of -structuren meer aanwezig en de zogenaamde rebellenaanvallen die wel nog plaatsvonden sinds 2016 zijn uitgevoerd door zelf opgerichte cellen met een zeer beperkte capaciteit. Volgens Youngman is er in 2022 ook geen steun of infrastructuur voor gewapend verzet meer in Tsjetsjenië. Nog volgens Youngman zit het gewapend verzet in de hele Noordelijke Kaukasus heden in een diep dal en hij betwijfelt of het hier de komende jaren uit kan komen.¹⁶

Ook Marat Iliysov van Ponars Eurasia schrijft in december 2022 dat de rebellenbeweging in Tsjetsjenië nog maar weinig populariteit bij de bevolking geniet.¹⁷

Frank Schwabe, de rapporteur van het mensenrechtencomité van de Raad van Europa, schrijft in mei 2022 dat het moeilijk is om de situatie wat betreft de strijd tegen terrorisme in de Noordelijke Kaukasus te beoordelen wegens de aanwezige mediacensuur en tegenstrijdige verklaringen van overheidsactoren. De rapporteur schrijft dat de lokale autoriteiten verklaren dat de rebellenbeweging in de Noordelijke Kaukasus uitgeschakeld is. Tegelijk citeert hij experts die stellen dat de hardhandige antiterrorismemaatregelen van deze autoriteiten het extremisme net kunnen aanmoedigen, waarbij vooral jongeren door dit extremisme aangetrokken kunnen worden. De cijfers van het aantal slachtoffers bij gevechten met veronderstelde rebellen die de rapporteur citeert, geven een dalende trend weer in de rapporteringsperiode 2019-2021.¹⁸

De Russische mensenrechtenorganisatie Memorial schrijft in 2023 dat volgens hun inschatting de activiteiten van de rebellenbeweging in de Noordelijke Kaukasus niet veel meer voorstellen en dat het door de verschillende afdelingen van het ministerie van Binnenlandse Zaken (Ministerstvo Vnutrennykh Del, MVD) in de regio niet als de voornaamste dreiging beschouwd wordt. In de eerste helft van 2023 was er wel een korte opstoot van aan rebellen gelieerd geweld in Ingoesjetië waarneembaar.¹⁹

3. Strijdende partijen

3.1 Rebellen

Verschillende bronnen vermelden dat de rebellenbeweging in Tsjetsjenië, Ingoesjetië en Dagestan sinds 2017 gedesorganiseerd is en geen leiding meer heeft. De rebellen zijn niet meer in staat om gecoördineerde structuren op te richten waardoor hun werking verschoven is van permanent actieve rebelleneenheden naar zogeheten slapende cellen. Dit zijn geïsoleerde personen of kleinschalige groepen die geen contact hebben met gelijkaardige cellen elders in de regio. Totdat ze een

¹⁵ Ponars Eurasia (Ratelle J.-F.), 13/10/2022, [url](#)

¹⁶ OC-Media, 08/08/2022, [url](#)

¹⁷ Ponars Eurasia [Iliysov M.], 16/12/2022, [url](#)

¹⁸ Council of Europe, Committee on Legal Affairs and Human Rights, 24/05/2022, pp. 9-10, [url](#)

¹⁹ Memorial, 04/09/2023, pp. 26-33, [url](#)

terroristische operatie uitvoeren, leiden ze een normaal leven en onthouden ze zich van gewelddadige acties. Volgens de Russische mensenrechtenorganisatie Memorial is hun eerste actie vaak ook hun laatste omdat ze erbij om het leven komen. Deze los van elkaar opererende rebellen zijn niet meer in staat tot het organiseren van grootschalige of gecoördineerde acties en hebben de middelen niet meer om aan vuurwapens te raken.²⁰

Memorial vermeldt in 2021 dat het beperkte aantal aanslagen dat in Tsjetsjenië plaatsvindt steeds vaker gepleegd wordt door personen die niet voorkomen op lijsten van potentiële terroristen en van wie dergelijke acties niet verwacht worden. Vaak gaat het hierbij om zeer jonge mensen. Memorial ziet hun motivatie niet zozeer in de voorgaande Tsjetsjeense oorlogen maar als een gevolg van het autoritaire regime van Ramzan Kadyrov. De Kaukasus-expert Neil Hauer schrijft hierover dat de motivatie bij de personen die nog aanvallen uitvoeren soms ideologisch, soms persoonlijk is.²¹

3.2 Ordediensten

Verschillende bronnen vermelden dat de ordediensten in de drie deelrepublieken zich misdragen in hun strijd tegen de rebellenbeweging. Zo heerst er een sterke willekeur, deinen ze niet terug voor marteling en intimidatie, het vervalsen of verzinnen van bewijsmateriaal en hebben ze weinig of geen respect voor de wet. In het verleden deden er zich incidenten voor waarbij ze ongecontroleerd het vuur openden op residentiële woningen waar zich rebellen zouden schuilhouden, ze personen op een illegale wijze arresteerden en interneerden, hen aan illegale ondervragingstechnieken onderwierpen (foltering, psychologische druk) en ze zich in de meest extreme gevallen schuldig maakten aan executies. De ordediensten zullen hier echter zelden of nooit voor vervolgd worden. In de praktijk heerst er voor hen een bijna totale straffeloosheid.²²

Wat betreft de structuur van de ordediensten wordt er een onderscheid gemaakt tussen de afdelingen in Ingoesjetië en Dagestan enerzijds en die in Tsjetsjenië anderzijds. De ordediensten in Ingoesjetië en Dagestan vallen binnen het wettelijk kader van de Russische Federatie en volgen de reguliere commandostructuur. Ze worden kort besproken in [3.2.1](#). De Tsjetsjeense ordediensten daarentegen hebben in de praktijk een aparte positie binnen de federale organisatie van de Russische ordediensten en worden daarom afzonderlijk toegelicht in [3.2.2](#).

3.2.1 Structuur ordediensten Ingoesjetië en Dagestan

In Ingoesjetië en Dagestan zijn voornamelijk de politiediensten van het MVD en de Rosgvardiya²³ betrokken bij de strijd tegen de rebellenbeweging. In sommige gevallen is ook de Russische geheime dienst (Federalnaya Sluzhba Bezopasnosti, FSB) erbij betrokken.²⁴ Kalimatov en Melikov hebben dus zeggenschap over deze eenheden, maar dienen steeds rekening te houden met het federale centrum.²⁵

²⁰ Memorial Human Rights Center, 07/04/2017, pp. 2, 15-17, [url](#); Memorial Human Rights Center, 15/04/2019, p. 22, [url](#); CACI, (Souleimanov E.), 23/10/2018, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 30/12/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 01/11/2022, [url](#); Ponars Eurasia (Ratelle J.-F.), 13/10/2022, [url](#); OC-Media, 08/08/2022, [url](#)

²¹ Memorial Human Rights Center, 15/03/2021, pp. 29-30, [url](#); Memorial, 22/03/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 30/12/2021, [url](#)

²² Council of Europe, 11/03/2019, pp. 3-4, [url](#); The Foreign Policy Centre, 12/02/2020, [url](#); Committee against Torture, 17/08/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 31/08/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 01/06/2020, [url](#); Nederlands ministerie van Buitenlandse Zaken, 12/04/2021, pp. 40-44, [url](#); USDOS, 12/04/2022, [url](#)

²³ In 2017 uit eenheden van de MVD opgerichte ordedienst die rechtstreeks onder het bevel van de Russische president staat.

²⁴ Congressional Research Service, 14/09/2020, [url](#); George C. Marshall European Center for Security Studies (Galeotti M.), 02/2020, [url](#); CEPA, 08/02/2022, [url](#)

²⁵ The Central Asia-Caucasus Analyst (Yeo A.), 27/10/2022, [url](#); Foreign Policy Research Institute, 15/06/2022, [url](#); Riddle, 04/04/2022, [url](#)

De politiedienst van het MVD is de voornaamste politiestructuur in de Russische Federatie en dus ook in Dagestan en Ingoesjetië. Alhoewel ze een zekere lokale autonomie hebben, blijven ze steeds lokale afdelingen van de federale MVD. Ze hebben een brede politionele bevoegdheid waaronder de strijd tegen terrorisme en extremisme.²⁶

Tot 2016 had de MVD ook een paramilitaire afdeling, maar de Russische president heeft deze eenheden toen ondergebracht in de nieuw opgerichte Rosgvardiya. Daarnaast zijn ook verschillende speciale eenheden zoals de OMON²⁷ en de SOBR²⁸ bij de Rosgvardiya ondergebracht. Volgens analisten is deze laatste eenheid opgericht om de stabiliteit van het Russische regime te garanderen. In Dagestan en Ingoesjetië wordt de eenheid ingezet voor de strijd tegen de rebellen.²⁹

3.2.2 Structuur ordediensten Tsjetsjenië

Onder andere het Britse Royal United Services Institute (RUSI) en Mark Galeotti, expert over Russische veiligheidsdiensten, schrijven dat de ordediensten in Tsjetsjenië in de praktijk een privéleger vormen van Ramzan Kadyrov. Officieel is het grootste deel van de Tsjetsjeense ordediensten een onderdeel van de Rosgvardiya, een federale formatie. Daarnaast valt een aantal eenheden onder het bevel van het federale MVD. In de praktijk zijn het echter geen federale commandanten die hen leiden, maar staan ze allemaal onder het rechtstreekse bevel van Ramzan Kadyrov. Informeel duidt men de leden van de ordediensten in Tsjetsjenië dan ook aan met de term *kadyrovtsy*.³⁰

Het mensenrechtenrapport van het United States Department of State (USDOS) van 2022 en 2023 over Rusland vermeldt eveneens dat de federale autoriteiten slechts beperkte controle hebben over de veiligheidsdiensten in Tsjetsjenië en dat deze enkel verantwoording dienen af te leggen ten aanzien van Ramzan Kadyrov.³¹

Meduza schrijft in 2022 dat de ordediensten waarover Kadyrov controle uitoefent mee onder zijn gezag gehouden worden doordat een aantal van de bevelhebbers nauwe familiebanden hebben met Ramzan Kadyrov.³²

De troepensterkte van de *kadyrovtsy* is volgens verschillende bronnen niet duidelijk maar zou mogelijk tussen de 20.000 en 30.000 man bedragen.³³ Sinds de deelname van een aantal Tsjetsjeense eenheden aan de invasie van Oekraïne zouden ze volgens Memorial moeilijkheden hebben om hun mansterkte op peil te houden en nieuwe rekruten aan te werven.³⁴

De precieze onderverdeling van de verschillende eenheden is niet transparant, maar de volgende onderdelen staan zeker onder het rechtstreekse bevel van Ramzan Kadyrov³⁵:

²⁶ Congressional Research Service, 14/09/2020, [url](#); George C. Marshal European Center for Security Studies (Galeotti M.), 02/2020, [url](#); CEPA, 08/02/2022, [url](#)

²⁷ Otryad Mobilny Osobogo Naznacheniya, doet vooral dienst als oproerpolitie.

²⁸ Spetsial'niy Otryad Bystrovo Reagirovaniya, special snelle reactie eenheden.

²⁹ Congressional Research Service, 14/09/2020, [url](#); George C. Marshal European Center for Security Studies (Galeotti M.), 02/2020, [url](#); Center for Eastern Studies, 14/05/2020, p. 71, [url](#); CEPA, 08/02/2022, [url](#)

³⁰ Congressional Research Service, 14/09/2020, [url](#); George C. Marshal European Center for Security Studies (Galeotti M.), 02/2020, [url](#); CEPA, 08/02/2022, [url](#); RUSI, 04/11/2022, [url](#)

³¹ USDOS, 12/04/2022, p. 1, [url](#); USDOS, 20/03/2023, [url](#)

³² Meduza, 15/12/2022, [url](#)

³³ RUSI, 04/11/2022, [url](#); Meduza, 15/12/2022, [url](#)

³⁴ Memorial Human Rights Center, 13/06/2023, p. 31, [url](#)

³⁵ RUSI, 04/11/2022, [url](#); VPK Novosti, 18/07/2022, [url](#); Georgian Foundation for Strategic and International Studies, 29/03/2022, [url](#); Sibnet, 14/03/2022, [url](#); Grozny-Inform, 29/06/2021, [url](#); Memorial Human Rights Center, 13/06/2023, pp. 23-30, [url](#)

- Bataljon Akhmat-hadji Kadyrov van de Rosgvardiya. Ook bekend onder de naam Noord (Sever), de officiële benaming is: 141ste speciaal gemotoriseerd regiment van de 46ste operationele brigade.
- Bataljon Zuid (Yug) van de Rosgvardiya. De officiële benaming is: 249ste speciaal gemotoriseerd regiment van de 46ste operationele brigade.
- OMON Akhmat-Grozny (paramilitaire politieafdeling)
- SOBR Akhmat (speciale eenheid)
- OMON Akhmat-Krepost (transport-OMON)
- Verschillende MVD-afdelingen. Onder andere het PPSP-regiment³⁶ genaamd A.A. Kadyrov en verschillende politie-eenheden die instaan voor de beveiliging van olie-installaties en van Tsentoroy, het geboortedorp van Kadyrov.

In juli 2022 richtte Ramzan Kadyrov een nieuw regiment op dat officieel onder het Russische ministerie van Defensie valt maar dat door hem samengesteld wordt. Het regiment heeft de naam 78ste gemotoriseerd schuttersregiment Akhmat Kadyrov en is onderdeel van de Russische 42ste gemotoriseerde schuttersdivisie. Volgens Jean-François Ratelle dwong het ministerie van Defensie Kadyrov hiertoe om zo troepen te kunnen leveren voor de invasie in Oekraïne. Het bestaat uit vier bataljons die genoemd zijn naar de vier windrichtingen Zapad (West), Vostok (Oost), Sever (Noord) en Yug (Zuid). In principe zou het regiment zo'n 2.000 manschappen moeten tellen en volgens Kadyrov is het sinds begin september 2022 volledig ingevuld. Volgens het Amerikaanse Institute of War is het zeker dat de bataljons Vostok en Zapad actief zijn, maar is er onduidelijkheid over het feit dat Sever en Yug daadwerkelijk operationeel zijn.³⁷ Memorial schrijft in 2023 dat er in open bronnen weinig over deze eenheden gepubliceerd wordt, maar dat enkel Tsjetsjeense overheidsfunctionarissen en dan vooral Ramzan Kadyrov zelf, erover communiceren. Hierbij uiten ze tegenstrijdige verklaringen over welke eenheden er precies actief zijn. De verklaringen geven wel unaniem aan dat de eenheden actief zijn in het bezette deel van Oekraïne.³⁸

Het 141ste en het 78ste regiment beschikken als enige over gepantserde aanvalsvoertuigen zoals de BTR-80.³⁹

4. Typologie van het geweld

4.1 Aard van de gewelddadige incidenten

Uit een analyse van de berichtgeving over gewelddadige incidenten in Tsjetsjenië, Dagestan en Ingoesjetië in de periode 2020 – 2024 bij de voor deze COI Focus geraadpleegde bronnen blijkt dat de rebellen in deze periode slechts een beperkt aantal activiteiten op eigen initiatief ontplooid hebben. Hierbij gaat het steeds om aanvallen op leden van de ordediensten die uitgevoerd worden door één of een tweetal personen. Een uitzondering hierop is een veronderstelde rebellenactie in Ingoesjetië in maart - april 2023 waar vier à zes veronderstelde rebellen aan deelnamen. Bij een

³⁶ PPSP: Patrul'no-postovaya sluzhba politzii / Patrouillepost dienst van de politie.

³⁷ RUSI, 04/11/2022, [url](#); Nezavisimaya Gazeta, 14/07/2022, [url](#); Georgian Foundation for Strategic and International Studies, 29/03/2022, [url](#); Sibnet, 14/03/2022, [url](#); Ponars Eurasia (Ratelle J.-F.), 13/03/2023, [url](#)

³⁸ Memorial Human Rights Center, 13/06/2023, pp. 29-30, [url](#)

³⁹ RUSI, 04/11/2022, [url](#); Nezavisimaya Gazeta, 14/07/2022, [url](#); Institute for the Study of War, 16/07/2022, [url](#); Chechnya Segodnya, 03/09/2022, [url](#)

beperkt aantal van deze incidenten maken de aanvallers gebruik van vuurwapens, bij de andere aanvallen gebruiken ze enkel messen.⁴⁰

Uit de berichtgeving blijkt dat de ordediensten in de drie republieken in de periode 2020 - 2024 nog steeds acties uitvoeren die gericht zijn tegen veronderstelde rebellen. Hierbij is er sprake van zogenaamde speciale operaties waarbij de ordediensten veronderstelde rebellen insluiten met gewapende eenheden waarna er een vuurgevecht ontstaat. In de meeste gevallen worden de veronderstelde rebellen hierbij gedood. Daarnaast doen er zich ook incidenten voor van onrechtmatige arrestaties en/of verdwijningen. Het is hierbij niet steeds mogelijk om de reden van deze arrestatie of verdwijning vast te stellen. USDOS schrijft in 2023 dat ze in de Noordelijke Kaukasus plaatsvinden omwille van "political and financial reasons".⁴¹ De manier waarop deze verdwijningen zich voordoen verschilt tussen de drie republieken. Zoals onderstaande paragrafen vermelden, doen ze zich in Tsjetsjenië nog voor, maar in Ingoesjetië en Dagestan lijkt hun aantal zeer beperkt. Het gaat in de meeste gevallen om tijdelijke verdwijningen waarbij het slachtoffer na een zekere tijd opnieuw opduikt in politiedetentie.⁴²

Bij de onrechtmatige arrestaties en/of verdwijningen die zich voordoen in Tsjetsjenië worden personen gearresteerd door leden van de ordediensten en voor korte tijd of een langere periode in detentie gehouden zonder dat ze contact hebben met hun familie. De arrestanten worden soms in reguliere, soms in illegale detentieplaatsen vastgehouden. De reden voor deze verdwijningen is niet altijd duidelijk. Oleg Orlov van Memorial verklaart dat de ordediensten deze personen veelal in afzondering houden en hen folteren om een bekentenis af te dwingen. Indien ze een bekentenis afleggen worden deze personen uiteindelijk voor het gerecht gebracht en veroordeeld. Indien ze geen bekentenis afleggen lopen ze het risico gedood te worden in detentie en nadien spoorloos te verdwijnen of als een gedode rebel voorgesteld te worden door de ordediensten. Nog volgens Memorial gebeurt het vaak dat personen gearresteerd worden om daarmee een voordien gearresteerde persoon onder druk te zetten waarmee hij een band heeft. De tweede arrestant zal dan pas vrijgelaten worden indien de eerste de geëiste informatie levert. De autoriteiten verklaren geregeld dat de gearresteerde personen extremistisch gedachtengoed aanhangen of terroristische plannen hebben. Mensenrechtenorganisaties en onafhankelijke media stellen op hun beurt dat vooral personen die kritiek uiten op de huidige machtshebbers in Tsjetsjenië het slachtoffer worden van dergelijke verdwijningen.⁴³ Specifiek voor 2022 schrijven Jean-François-Ratelle en het Tsjetsjeense oppositie-Telegramkanaal 1ADAT dat er personen gearresteerd worden om daarna gedwongen naar de oorlog in Oekraïne gestuurd te worden.⁴⁴ Ook Memorial schrijft in 2023 dat een deel van de in Oekraïne aanwezige Tsjetsjeense manschappen in Tsjetsjenië gearresteerd werden en onder dwang ingelijfd zijn.⁴⁵ De door de Amerikaanse overheid gefinancierde nieuwssite Kavkaz Reali schrijft dat er nauwelijks betrouwbaar cijfermateriaal over het aantal verdwijningen beschikbaar is.⁴⁶

⁴⁰ Kavkazskiy Uzel, 26/12/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 12/05/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 29/03/2023, [url](#); Meduza, 15/12/2022, [url](#); Memorial Human Rights Center, 05/04/2022, pp. 40-43, [url](#); Directorate 4 [Telegram Channel], s.d., [url](#); 1ADAT [Telegram Channel], s.d., [url](#); Niyso [Telegram Channel], s.d., [url](#); Gorets [Telegram Channel], s.d., [url](#); PTs 2.0 [Telegram Channel], s.d., [url](#); Kavkazskiy Uzel, 26/12/2023, [url](#)

⁴¹ USDOS, 20/03/2023, [url](#)

⁴² Kavkazskiy Uzel, 26/12/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 12/05/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 29/03/2023, [url](#); Meduza, 15/12/2022, [url](#); Memorial Human Rights Center, 05/04/2022, pp. 40-43, [url](#); Directorate 4 [Telegram Channel], s.d., [url](#); 1ADAT [Telegram Channel], s.d., [url](#); Niyso [Telegram Channel], s.d., [url](#); Gorets [Telegram Channel], s.d., [url](#); Polnyy PTs 2.0 [Telegram Channel], s.d., [url](#)

⁴³ Kavkaz Reali, 09/01/2023, [url](#); Kavkaz Reali, 23/10/2019, [url](#); Kavkaz Reali, 09/01/2023, [url](#); Kavkaz Reali, 08/09/2021, [url](#); HRW, 09/02/2022, [url](#); AI, 07/01/2022, [url](#); Ponars Eurasia (Ratelle J.-F.), 13/03/2023, [url](#); Kavkaz Reali, 17/05/2022, [url](#); CZPCh Memorial, 18/01/2023, [url](#); CZPCh Memorial, 18/11/2022, [url](#); Memorial Human Rights Center, 13/06/2023, pp. 31-35, [url](#); USDOS, 20/03/2023, [url](#)

⁴⁴ Ponars Eurasia (Ratelle J.-F.), 13/03/2023, [url](#)

⁴⁵ Memorial Human Rights Center, 13/06/2023, p. 31, [url](#)

⁴⁶ Kavkaz Reali, 17/05/2022, [url](#)

Het Nederlandse Ambtsbericht en USDOS schrijven in respectievelijk 2021 en 2023 dat de ordediensten in Tsjetsjenië in sommige gevallen arrestanten incommunicado in detentie houden voor deze officieel geregistreerd worden. Meestal is hierbij sprake van mishandelingen van de arrestant om bekentenissen af te dwingen. Dergelijke incommunicado-detenties kunnen weken duren. Er zijn eveneens meldingen dat personen vrijgelaten worden na betaling van losgeld door de familie. USDOS voegt er in 2023 aan toe dat er meldingen zijn van incidenten in Tsjetsjenië waarbij familieleden van door de autoriteiten als terrorist beschouwde personen samen met het familielid gestraft worden, onder meer door verbanning uit de republiek.⁴⁷

De manier waarop verdwijningen van al dan niet veronderstelde rebellen in Dagestan plaatsvinden veranderde doorheen de tijd. Zo bleven tot 2007 de slachtoffers van verdwijningen veelal volledig spoorloos. Vanaf de tweede helft van 2008 neemt men een verschuiving waar van verdwijningen naar het doden van veronderstelde rebellen tijdens speciale operaties. Sindsdien zijn er minder gevallen van personen die volledig spoorloos verdwijnen, maar worden ze in de meerderheid van de gevallen "terugggevonden" in een politiecel waar ze dan beschuldigd worden van betrokkenheid bij de rebellen. Vaak vermelden de ordediensten dan als officieel tijdstip van hun arrestatie een datum enkele dagen na de verdwijning.⁴⁸ Een voorbeeld hiervan is de arrestatie van Abdula Magomedov in februari 2019. De ordediensten maakten zijn arrestatie eerst niet openbaar, maar in detentie werd hij fysiek mishandeld om hem te verplichten betrokkenheid bij de rebellen te bekennen. Na zijn bekentenis is hij dan officieel aangeklaagd.⁴⁹

In juni 2016 verklaarden Memorial en de Ingoesjetische mensenrechtenactivist Mutsol'gov dat er zich in Ingoesjetië de laatste drie jaren geen ontvoeringen of verdwijningen meer voordeden waarbij er een vermoeden was van betrokkenheid van de ordediensten.⁵⁰ In januari 2019 schrijft het Conflict Analysis and Prevention Center dat er sinds 2012 geen ontvoeringen of verdwijningen meer plaatsvonden in Ingoesjetië.⁵¹ In augustus 2020 en in 2021 verklaart Mutsol'gov dat dergelijke verdwijningen zich niet meer voordoen in Ingoesjetië, maar dat het wel gebeurt dat arrestanten enige tijd incommunicado blijven na hun arrestatie.⁵²

4.2 Ernst en frequentie gewapende incidenten

Zoals onderstaande paragrafen toelichten was het aantal gewapende incidenten gelinkt aan de strijd tussen de rebellenbeweging en de autoriteiten in 2022 beperkt in de drie deelrepublieken. In Tsjetsjenië en Dagestan betrof het telkens een incident en in Ingoesjetië vonden er geen plaats. Dit lage geweldsniveau hield in 2023 aan in Tsjetsjenië en Dagestan, maar in Ingoesjetië was er een zekere toename merkbaar van geweldsincidenten met veronderstelde rebellen.⁵³

In Tsjetsjenië vond er volgens de onafhankelijke Russische nieuwssite Kavkazskiy Uzel in 2023 één gewelddadig incident plaats gelinkt aan de rebellenbeweging. In de nacht van 28 op 29 maart 2023 kwamen onder onduidelijke omstandigheden door toedoen van een granaat twee veronderstelde rebellenstrijders om het leven tijdens een gevecht. Het laatste voorgaande incident vond plaats op 21 november 2022 toen een man gewapend met een mes politieagenten aanviel in Grozny en probeerde hun wapens af te nemen. De aanvaller en één agent kwamen hierbij om het leven. Op 10 juli 2021 viel in Grozny een man met een mes eveneens politieagenten aan. De aanvaller kwam

⁴⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken Nederland, 12/04/2021, pp. 36, 39, [url](#); USDOS, 12/04/2022, p. 16, [url](#); Kavkaz Reali, 02/06/2021, [url](#); USDOS, 20/03/2023, [url](#)

⁴⁸ Kavkazskiy Uzel, 02/07/2008, [url](#); Memorial, 18/01/2012, [url](#); Memorial, 04/09/2012, [url](#); ICG, 19/10/2012, [url](#); HRW, 18/06/2015, p. 48, [url](#); OC-Media, 18/09/2018, [url](#)

⁴⁹ Memorial, 22/02/2019, [url](#)

⁵⁰ Kavkazskiy Uzel, 29/06/2016, [url](#); Memorial Human Rights Center, 07/06/2016, p. 61, [url](#)

⁵¹ Conflict Analysis and Prevention Center, 31/01/2019, p. 28, [url](#)

⁵² Kavkazskiy Uzel, 31/08/2020, [url](#); The Insider, 25/06/2021, [url](#)

⁵³ Kavkazskiy Uzel, s.d., [url](#); Memorial, 04/09/2023, pp. 28-29, [url](#)

hierbij om het leven. Op 20 januari 2021 verklaarden de Tsjetsjeense autoriteiten dat ze tijdens een speciale operatie zes veronderstelde rebellen gedood hadden.⁵⁴ In de geraadpleegde bronnen vond Cedoca geen verdere informatie over speciale operaties gericht tegen veronderstelde rebellen in Tsjetsjenië sinds januari 2021.

Voor Ingoesjetië vermeldt Kavkazskiy Uzel een beperkte opstoot van gewapende incidenten met veronderstelde rebellen in 2023. Op 22 november 2023 opende een veronderstelde handlanger van de rebellen in Sunzha het vuur op agenten. De aanvaller is gedood in het vuurgevecht, een agent raakte gewond. In de nacht van 28 op 29 maart 2023 openden onbekenden het vuur op een politiepost aan de Ingoesj-Ossetische grens. Twee agenten raakten hierbij gewond. De ordediensten startten hierop een zoekactie naar de vier veronderstelde rebellen die de aanslag uitvoerden. Op 3 april 2023 vonden ze hen in Malgobek waar de veronderstelde rebellen konden ontkomen nadat ze twee agenten verwondden. Op 6 april 2023 vonden de ordediensten dezelfde verdachten in Zyazikov-Yurt, waar bij een vuurgevecht drie agenten gedood en acht verwond werden. De verdachten konden opnieuw ontkomen. Op 7 en 8 april 2023 zijn volgens de Ingoesjetische autoriteiten twee van de verdachten opgepakt. Op 15 april 2023 verklaarde Kalimatov dat de ordediensten bij zoekacties nabij Malgobek vier van de betrokken veronderstelde rebellen gedood hadden en twee gearresteerd.⁵⁵

Een laatste voorgaand gewapend incident met veronderstelde rebellen vond in Ingoesjetië plaats op 16 oktober 2020. In Nazran vond toen een schietpartij plaats waarbij een veronderstelde rebel gedood werd. Een voorgaand incident vond plaats op 26 augustus 2020 in het dorp Ali-Yurt, waarbij eveneens een veronderstelde rebel gedood werd.⁵⁶

In Dagestan stelde Kavkazskiy Uzel in 2023 één aan de rebellen gelinkt incident vast. Op 12 mei 2023 probeerden twee mannen in het dorp Tsyysya de wagen van een taxibestuurder met geweld te stelen. De ordediensten kwamen tussen en doodden de twee aanvallers die volgens hen granaten, een pistool en twee messen bij zich hadden waarmee ze de ordediensten planden aan te vallen. Ook in 2022 was er volgens Kavkazskiy Uzel een dergelijk incident. Het betreft een contraterroristische operatie van de ordediensten in Makhachkala op 18 mei 2022 waarbij twee veronderstelde rebellen gedood werden. Het laatste gewapende incident met rebellen daarvoor vond plaats op 10 september 2021, toen de ordediensten bij een speciale operatie nabij het dorp Talgi twee veronderstelde rebellen doodden.⁵⁷

Memorial schrijft in september 2023 dat volgens hun inschatting de activiteiten van de rebellenbeweging in de Noordelijke Kaukasus beperkt zijn en dat de rebellenbeweging door het MVD in de regio niet als de voornaamste dreiging beschouwd wordt. Sinds de invasie van Rusland in Oekraïne in 2022 is de situatie gekanteld en beschouwen de Russische ordediensten de acties van Oekraïense nationalistische leden van de Oekraïense geheime diensten meer en meer als de voornaamste terroristische dreigingen. De aandacht voor leden van rebellenbewegingen neemt hierdoor af. Daarnaast schrijft Memorial dat de ordediensten in het aanpakken van "terroristische misdrijven" ook meer hun aandacht richten op acties van personen met een radicaal anti-oorlogsstandpunt die bijvoorbeeld brand stichten in militaire commissariaten. Dergelijke misdrijven vinden meer plaats buiten de Noordelijke Kaukasus. Volgens het cijfermateriaal van de Russische autoriteiten vinden er sinds februari 2022 meer "terroristische misdrijven" plaats in andere regio's in Rusland dan in de Noordelijke Kaukasus, waar voordien het omgekeerde een feit was. Memorial

⁵⁴ Kavkazskiy Uzel, 29/03/2023, [url](#); Memorial, 04/09/2023, p. 30, [url](#)

⁵⁵ Kavkazskiy Uzel, 22/11/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 26/12/2023, [url](#)

⁵⁶ Kavkazskiy Uzel, 26/12/2023, [url](#)

⁵⁷ Kavkazskiy Uzel, 12/05/2023, [url](#)

merkt hierbij op dat het cijfermateriaal van de Russische autoriteiten over veronderstelde terroristische acties intern tegenstrijdig is en onbetrouwbaar.⁵⁸

⁵⁸ Memorial, 04/09/2023, pp. 26-27, [url](#)

De mensenrechtenrapporten van het USDOS van 2022 en 2023 maken geen specifieke vermelding van strijd van de autoriteiten in de Noordelijke Kaukasus tegen rebellen of extremistische of terroristische groepen. Het rapport van 2022 citeert wel cijfers van Kavkazskiy Uzel volgens welke er in de Noordelijke Kaukasus in de eerste helft van 2021 negentien dodelijke slachtoffers vielen bij gewelddadige incidenten waarbij de veiligheidsdiensten betrokken waren. De beide rapporten stellen verder dat er sprake is van foltering van veronderstelde rebellen in detentieplaatsen in de Noordelijke Kaukasus.⁵⁹

In de twee laatste versies van zijn jaarrapport over Rusland spreekt Human Rights Watch (HRW) specifiek over Tsjetsjenië. Het maakt hierbij geen melding van acties van de rebellenbeweging of maatregelen die de autoriteiten hiertegen nemen. HRW vermeldt Dagestan en Ingoesjetië niet in de rapporten.⁶⁰

Het Algemeen Ambtsbericht Russische Federatie van 2023 van het Nederlands ministerie van Buitenlandse Zaken maakt geen gewag van willekeurige slachtoffers die vallen bij geweldsincidenten in de Noordelijke Kaukasus. Evenmin maakt het melding van gewapende incidenten in de Noordelijke Kaukasus tussen de autoriteiten en leden van rebellenbewegingen.⁶¹

In 2022 publiceerden enkele Russische mensenrechtenorganisaties, waaronder Memorial, OVD-Info en Agora, twee gezamenlijke rapporten over de mensenrechtensituatie in de Russische Federatie. Een van de rapporten is bestemd voor de 134-136ste sessie van het Verenigde Naties (VN) Comité voor de Mensenrechten, het andere voor de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) onder het Moskou-mechanisme⁶². Beide rapporten belichten enkele mensenrechtenaspecten in de Noordelijke Kaukasus maar maken daarbij geen melding van geweld in het kader van de strijd tussen de rebellenbeweging en de autoriteiten.⁶³

Voor gegevens over de frequentie van het geweld, raadpleegt Cedoca ook de inventaris van ACLED.⁶⁴

Voor de periode januari 2020 – 26 januari 2024 codeert ACLED 82 incidenten in de deelrepublieken Dagestan, Ingoesjetië en Tsjetjenië van de Russische Federatie. Daarvan beschouwt ACLED 53 incidenten als *violence against civilians*, 28 als *battles* en 1 als *explosions/remote violence*. ACLED neemt ook andere incidenten op, meer bepaald onder de categorieën *riots*, *protests* en *strategic developments*. Deze worden niet in dit hoofdstuk opgenomen. Een volledig overzicht van de verschillende categorieën en subcategorieën van incidenten is terug te vinden in een nota van Cedoca over de methodologie ACLED.⁶⁵

Wanneer ACLED in zijn omschrijving van de incidenten van *violence against civilians* dit geweld identificeert als expliciet gericht tegen een bepaalde persoon om een andere reden dan zijn betrokkenheid bij de rebellenbeweging dan neemt Cedoca dit incident niet mee op in dit overzicht. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om geweld gericht tegen personen omwille van hun behoren tot een politieke partij, hun activiteiten als journalisten of hun seksuele geaardheid. Incidenten waar ACLED geen bepaling bij plaatst worden wel opgenomen. Onderstaande tabel geeft een overzicht per jaar van dit cijfermateriaal.⁶⁶

⁵⁹ USDOS, 12/04/2022, pp. 5-6, 9, [url](#); USDOS, 20/03/2023, [url](#)

⁶⁰ HRW, 12/01/2023, [url](#); HRW, 11/01/2024, [url](#)

⁶¹ Nederlands ministerie van Buitenlandse Zaken, 31/03/2023, [url](#)

⁶² Het Moskou-mechanisme laat OVSE-lidstaten toe een ad-hoc-onderzoekscommissie van onafhankelijke experts op te richten rond mensenrechtentema's.

⁶³ OVD-Info, 30/08/2022, [url](#); OVD-Info, 13/09/2022, [url](#)

⁶⁴ ACLED, *Codebook*, 10/04/2019, [url](#)

⁶⁵ CGVS - Cedoca, 21/05/2019, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update: 26/01/2024, [url](#)

⁶⁶ Het totale aantal incidenten van *Battles* die ACLED in de periode 2020 - 01/2024 registreerde, zijn voor Tsjetsjenië: 9, voor Dagestan: 7 en Ingoesjetië: 12. Het totale aantal incidenten van *Violence against civilians* zijn voor deze periode voor Tsjetsjenië: 25, Dagestan: 16 en Ingoesjetië: 12: zie ACLED, via export tool geraadpleegde update: 26/01/2024, [url](#)

		Dagestan	Ingoesjetië	Tsjetsjenië
2020	<i>Battles</i>	3	9	5
	<i>Violence against civilians</i>	0	2	0
2021	<i>Battles</i>	3	0	1
	<i>Violence against civilians</i>	1	1	1
2022	<i>Battles</i>	0	0	1
	<i>Violence against civilians</i>	1	1	3
2023	<i>Battles</i>	1	3	2
	<i>Violence against civilians</i>	0	1	2
2024	<i>Battles</i>	0	0	0
	<i>Violence against civilians</i>	0	0	0

Tabel 1: Gewelddadige incidenten in Dagestan, Ingoesjetië en Tsjetsjenië, tabel opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data⁶⁷

Het Tsjetsjeense oppositie-Telegramkanaal 1ADAT verzamelt cijfers over arrestaties en/of verdwijningen in Tsjetsjenië en is de enige die deze anno 2024 nog publiceert. 1ADAT stelt de cijfers samen aan de hand van meldingen die het ontvangt. De organisatie beweert niet dat deze cijfers een volledig beeld geven maar gaat er zelf van uit dat ze een onderschatting zijn. Personen van wie 1ADAT weet dat ze gedood zijn na de arrestatie en/of verdwijning krijgen een expliciete vermelding. De organisatie geeft geen toelichting over de verhouding tussen het aantal arrestaties en het aantal verdwijningen. 1ADAT geeft meestal geen duiding over de reden voor of omstandigheden van de arrestatie en/of verdwijning. Onderstaande tabel geeft een overzicht van dit cijfermateriaal.

	Arrestaties en/of verdwijning	Gedood
2021 ⁶⁸	621	0
2022 ⁶⁹	964	3
2023 ⁷⁰	330	2

Tabel 2: Cijfers 1ADAT Arrestaties en/of verdwijningen

⁶⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 26/01/2024, [url](#)

⁶⁸ 1ADAT, 06/05/2022, [url](#); 1ADAT, s.d., [url](#)

⁶⁹ 1ADAT, 06/05/2022, [url](#); 1ADAT, 06/05/2022, [url](#); 1ADAT, 07/06/2022, [url](#); 1ADAT, 05/07/2022, [url](#); 1ADAT, 04/08/2022, [url](#); 1ADAT, 06/09/2022, [url](#); 1ADAT, 02/10/2022, [url](#); 1ADAT, 4/11/2022, [url](#); 1ADAT, 04/12/2022, [url](#); 1ADAT, 06/01/2023, [url](#)

⁷⁰ 1ADAT, 13/02/2023, [url](#); 1ADAT, 08/03/2023, [url](#); 1ADAT, 15/04/2023, [url](#); 1ADAT, 03/05/2023, [url](#); 1ADAT, 03/06/2023, [url](#); 1ADAT, 08/07/2023, [url](#); 1ADAT, 05/08/2023, [url](#); 1ADAT, 08/09/2023, [url](#); 1ADAT, 07/10/2023, [url](#); 1ADAT, 05/11/2023, [url](#); 1ADAT, 06/12/2023, [url](#); 1ADAT, 08/01/2024, [url](#)

In 2022 zijn er volgens 1ADAT 407 van de 964 arrestaties en/of verdwijningen uitgevoerd in de maand september. Volgens 1ADAT zijn er toen een aanzienlijk aantal personen gearresteerd die rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken waren bij een betoging tegen de mobilisatie die president Poetin in die maand afkondigde. Daarnaast zijn er toen volgens 1ADAT ook een aanzienlijk aantal personen gearresteerd die een internationaal paspoort aanvroegen.⁷¹ Over de stijging van het aantal verdwijningen in 2022 verklaren Jean-François Ratelle en 1ADAT verder dat deze veroorzaakt is door de gedwongen inlijvingen in de Tsjetsjeense militaire eenheden die naar Oekraïne gestuurd worden. Dit om de gesneuvelden te compenseren. In 2023 vertonen de cijfers opnieuw een abrupte daling.⁷²

5. Slachtoffers van het geweld

5.1 Algemeen

De bronnen geven aan dat het zo goed als onmogelijk is om een volledig zicht te krijgen op de frequentie van gewelddaden in Tsjetsjenië. Zo schrijft Kavkazskiy Uzel dat het niet steeds mogelijk is om verklaringen van de ordediensten te verifiëren en dat cijfermateriaal over geweld niet altijd volledig correct is.⁷³ Memorial voegt eraan toe dat er geen zekerheid is over de juistheid van het officiële cijfermateriaal over de situatie in de Noordelijke Kaukasus. Als voorbeeld citeert het de tegenstrijdige cijfers over geweldsincidenten in de Noordelijke Kaukasus die het Antiterroristisch Comité publiceerde.⁷⁴

Onderstaande door Cedoca op basis van cijfers Memorial en Kavkazskiy Uzel opgemaakte tabellen geven de aantallen weer die ze verzamelden over het aantal slachtoffers bij de ordediensten in de strijd tegen de rebellen in de laatste jaren. Het cijfermateriaal van Memorial voor 2023 beslaat enkel de periode maart-mei.

Cijfers voor Tsjetsjenië:

Jaar	Cijfers Memorial		Cijfers Kavkazskiy Uzel	
	Gedode ordediensten	Gewonde ordediensten	Gedode ordediensten	Gewonde ordediensten
2020 ⁷⁵	3	2	3	2
2021 ⁷⁶	0	5	0	5
2022 ⁷⁷	1	0	1	0
2023 ⁷⁸	(maart-mei)	(maart-mei)	0	0

⁷¹ 1ADAT, 02/10/2022, [url](#)

⁷² Ponars Eurasia (Ratelle J.-F.), 13/03/2023, [url](#); Kavkaz Realii, 17/05/2022, [url](#)

⁷³ Kavkazskiy Uzel, 14/03/2018, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 26/01/2019, [url](#)

⁷⁴ Memorial Human Rights Center, 15/03/2021, p. 22, [url](#); Memorial Human Rights Center, 17/02/2021, pp. 28-29, [url](#); Memorial Human Rights Center, 05/04/2022, p. 40, [url](#); Memorial, 04/09/2023, pp. 26-27, [url](#)

⁷⁵ Kavkazskiy Uzel, 18/03/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 15/04/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 18/05/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 12/08/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 07/11/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/01/2021, [url](#); Memorial Human Rights Center, 15/03/2021, p. 23, [url](#)

⁷⁶ Kavkazskiy Uzel, 05/04/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 03/05/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 01/06/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/07/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 11/10/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/01/2022, [url](#); Memorial Human Rights Center, 05/04/2022, p. 40, [url](#)

⁷⁷ Kavkazskiy Uzel, 05/04/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 06/07/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/10/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/01/2023, [url](#); Memorial, 04/09/2023, pp. 33-34, [url](#)

⁷⁸ Kavkazskiy Uzel, 05/04/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/06/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/10/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/01/2024, [url](#); Memorial, 04/09/2023, pp. 33-34, [url](#)

	0	0		
Januari 2024 ⁷⁹	Geen cijfers beschikbaar	Geen cijfers beschikbaar	0	0

Tabel 3: Slachtoffers bij de ordediensten in Tsjetsjenië op basis van cijfers van Memorial en Kavkazskiy Uzel

Cijfers voor Dagestan:

Jaar	Cijfers Memorial		Cijfers Kavkazskiy Uzel	
	Gedode ordediensten	Gewonde ordediensten	Gedode ordediensten	Gewonde ordediensten
2020 ⁸⁰	0	1	0	1
2021 ⁸¹	0	0	0	1
2022 ⁸²	0	0	0	0
2023 ⁸³	(maart-mei) 0	(maart-mei) 0	0	0
Januari 2024 ⁸⁴	Geen cijfers beschikbaar	Geen cijfers beschikbaar	0	0

Tabel 4: Slachtoffers bij de ordediensten in Dagestan op basis van cijfers van Memorial en Kavkazskiy Uzel

Cijfers voor Ingoesjetië:

Jaar	Cijfers Memorial		Cijfers Kavkazskiy Uzel	
	Gedode ordediensten	Gewonde ordediensten	Gedode ordediensten	Gewonde ordediensten
2020 ⁸⁵	1	2	0	3
2021 ⁸⁶	0	0	0	0
2022 ⁸⁷	0	0	0	0
2023 ⁸⁸	(maart-mei ⁸⁹)	(maart-mei)	3	11

⁷⁹ Kavkazskiy Uzel, 05/02/2024, [url](#)

⁸⁰ Kavkazskiy Uzel, 05/01/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 07/11/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 12/08/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 18/03/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 15/04/2020, [url](#)

⁸¹ Kavkazskiy Uzel, 05/04/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 03/05/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 01/06/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/07/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 11/10/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/01/2022, [url](#); Memorial Human Rights Center, 05/04/2022, p. 40, [url](#)

⁸² Kavkazskiy Uzel, 05/04/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 06/07/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/10/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/01/2023, [url](#); Memorial, 04/09/2023, pp. 33-34, [url](#)

⁸³ Kavkazskiy Uzel, 05/04/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/06/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/10/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/01/2024, [url](#); Memorial, 04/09/2023, pp. 33-34, [url](#)

⁸⁴ Kavkazskiy Uzel, 05/02/2024, [url](#)

⁸⁵ Kavkazskiy Uzel, 18/03/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 15/04/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 12/08/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 14/09/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 14/10/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 7/11/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 5/01/2021, [url](#); Memorial Human Rights Center, 05/04/2022, p. 40, [url](#)

⁸⁶ Kavkazskiy Uzel, 15/04/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/07/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 11/10/2021, [url](#); Memorial Human Rights Center, 15/03/2021, p. 27, [url](#); Memorial Human Rights Center, 21/06/2021, p. 33, [url](#); Memorial Human Rights Center, 6/10/2021, pp. 29-30, [url](#)

⁸⁷ Kavkazskiy Uzel, 05/04/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 06/07/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/10/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/01/2023, [url](#); Memorial, 04/09/2023, pp. 33-34, [url](#)

⁸⁸ Kavkazskiy Uzel, 05/04/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/06/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/10/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/01/2024, [url](#); Memorial, 04/09/2023, pp. 33-34, [url](#)

⁸⁹ Memorial heeft tot op het moment van voltooien van deze COI Focus enkel deze cijfers gepubliceerd.

	3	11		
Januari 2024 ⁹⁰	Geen cijfers beschikbaar	Geen cijfers beschikbaar	0	0

Tabel 5: Slachtoffers bij de ordediensten in Dagestan op basis van cijfers van Memorial en Kavkazskiy Uzel

Onderstaande tabel geeft het aantal vermoedelijke rebellen weer die volgens cijfers van Kavkazskiy Uzel de laatste jaren gedood werden. Kavkazskiy Uzel merkt bij deze cijfers op dat niet alle door hen opgesomde slachtoffers officieel bevestigd werden maar deels afkomstig zijn van eigen informatie.⁹¹

Aantal gedode vermeende rebellen	2020 ⁹²	2021 ⁹³	2022 ⁹⁴	2023 ⁹⁵	Januari 2024 ⁹⁶
Tsjetsjenië	11	7	1	2	0
Dagestan	9	3	2	1	0
Ingoesjetië	12	1	2	3 (+4 ⁹⁷)	0

Tabel 6: Slachtoffers bij de veronderstelde rebellen op basis van cijfers van Kavkazskiy Uzel

Ook ACLED geeft cijfers over het aantal dodelijke slachtoffers (*fatalities*) die vallen bij het geweld in de drie deelrepublieken. De dodelijke slachtoffers die ACLED registreerde vielen ofwel bij *battles* ofwel bij *violence against civilians*. Onderstaande tabel geeft een overzicht van deze cijfers voor de periode januari 2020 – 26 januari 2024. Ook hier geldt dat indien ACLED in zijn omschrijving van de incidenten van *violence against civilians* dit geweld identificeert als expliciet gericht tegen een bepaalde persoon om een andere reden dan zijn betrokkenheid bij de rebellenbeweging, Cedoca dit incident niet opneemt in dit overzicht. Dit overzicht maakt geen onderscheid tussen veronderstelde rebellen en burgers, hoofdstuk 5.2 gaat apart in op de slachtoffers bij de burgerbevolking.⁹⁸

⁹⁰ Kavkazskiy Uzel, 05/02/2024, [url](#)

⁹¹ Kavkazskiy Uzel, 16/01/2013, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 08/01/2012, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 28/01/2014, [url](#)

⁹² Kavkazskiy Uzel, 18/03/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 15/04/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 18/05/2020, [url](#);

Kavkazskiy Uzel, 07/11/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/01/2021, [url](#)

⁹³ Kavkazskiy Uzel, 05/04/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 03/05/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 01/06/2021, [url](#);

Kavkazskiy Uzel, 05/07/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 11/10/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/01/2022, [url](#)

⁹⁴ Kavkazskiy Uzel, 05/04/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 06/07/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/10/2022, [url](#);

Kavkazskiy Uzel, 05/01/2023, [url](#)

⁹⁵ Kavkazskiy Uzel, 05/04/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/06/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/10/2023, [url](#);

Kavkazskiy Uzel, 05/01/2024, [url](#)

⁹⁶ Kavkazskiy Uzel, 05/02/2024, [url](#)

⁹⁷ Bij de cijfers voor Ingoesjetië is er onduidelijkheid over het totale aantal voor 2023. Kavkazskiy Uzel vermeldt in het eigen overzicht drie dodelijke slachtoffers. In april 2023 bericht Kavkazskiy Uzel dat er tijdens een speciale operatie in Malgobek volgens Kalimatov vier veronderstelde rebellen gedood zijn. Kavkazskiy Uzel nam deze niet mee op in haar eigen cijfermateriaal en vermeldt dat de plaatselijke MVD het niet bevestigde. Ook Memorial vermeldt deze verklaring van Kalimatov, maar trekt ze sterk in twijfel en wijst er op dat geen enkele andere overheidsbron het incident bevestigt. Cedoca vermeldt de cijfers hierbij voor de volledigheid. (Zie: Kavkazskiy Uzel, 15/04/2023, [url](#); Memorial, 04/09/2023, p. 32, [url](#))

⁹⁸ Het totale aantal dodelijke slachtoffers van *battles* die ACLED in de periode 2020 - 01/2024 registreerde zijn voor Tsjetsjenië: 24, voor Dagestan: 15 en Ingoesjetië: 16. Het totale aantal dodelijke slachtoffers van *violence against civilians* zijn voor deze periode voor Tsjetsjenië: 9, Dagestan: 1 en Ingoesjetië: 2: zie ACLED, via export tool geraadpleegde update: 26/01/2024, [url](#)

		Dagestan	Ingoesjetië	Tsjetsjenië
2020	<i>Battles</i>	9	12	14
	<i>Violence against civilians</i>	0	0	0
	<i>Remote violence</i>	0	0	0
2021	<i>Battles</i>	4	1	6
	<i>Violence against civilians</i>	0	0	0
	<i>Remote violence</i>	0	1	0
2022	<i>Battles</i>	0	0	2
	<i>Violence against civilians</i>	0	0	0
	<i>Remote violence</i>	0	0	0
2023	<i>Battles</i>	2	4	2
	<i>Violence against civilians</i>	0	0	0
	<i>Remote violence</i>	0	0	0
Januari	<i>Battles</i>	0	0	0
2024	<i>Violence against civilians</i>	0	0	0
	<i>Remote Violence</i>	0	0	0

Tabel 7: Aantal dodelijke slachtoffers bij incidenten onder de categorieën *battles* en *violence against civilians*, tabel opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data⁹⁹

Het aantal dodelijke slachtoffers dat ACLED registreert onder *fatalities* omvat zowel burgerdoden als veiligheidspersoneel of militieleden. Gewonden worden niet geregistreerd. ACLED maant aan tot grote voorzichtigheid bij het gebruik van cijfers omtrent het aantal doden uit zijn eigen of enige andere databank.¹⁰⁰ Zelf kan ACLED informatie over het aantal dodelijke slachtoffers niet verifiëren. De organisatie wijst erop dat van alle conflictdata, cijfers over dodelijke slachtoffers het meest vooringenomen en het minst accuraat zijn. Dergelijke informatie is gevoelig voor manipulatie door gewapende groepen en soms ook door de media, wat kan leiden tot overdrijvingen of onderrapportage. ACLED benadrukt dat de cijfers als "gerapporteerde" aantallen beschouwd moeten worden. Verder licht de organisatie toe dat de in de databank ingevoerde aantallen schattingen zijn.¹⁰¹ Meer informatie over de werkwijze van ACLED bij het invoeren van cijfers over het aantal dodelijke slachtoffers is terug te vinden in een nota van Cedoca over de methodologie ACLED.¹⁰²

5.2 Burgerslachtoffers

1ADAT vermeldt in zijn statistieken dat er in de periode januari 2021 – december 2023 vier burgerdoden vielen in Tsjetsjenië. 1ADAT rekent hierbij ook Ruslan en Zelimkhan El'khadzjev, twee

⁹⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 26/01/2024, [url](#)

¹⁰⁰ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

¹⁰¹ ACLED, 10/04/2019, p.31, [url](#)

¹⁰² CGVS - Cedoca, 21/05/2019, [url](#)

personen die gedood werden in Gudermes in de nacht van 28 op 29 maart 2023. Volgens de ordediensten vielen deze personen een politiepост aan en waren het rebellen.¹⁰³

Voor Ingoesjetië vermeldt Kavkazskiy Uzel dat er in de periode januari 2020 – 24 januari 2024 één dodelijk burgerslachtoffer viel en een gewonde burger.¹⁰⁴ In de categorie *remote violence* maakt ook ACLED gewag van een dodelijk en een gewond burgerslachtoffer in Ingoesjetië in 2021.¹⁰⁵

In de andere voor deze COI Focus geraadpleegde bronnen, waaronder Kavkazskiy Uzel, vond Cedoca geen verdere vermelding van burgerslachtoffers in Tsjetsjenië, Ingoesjetië en Dagestan in de periode januari 2020 – 26 januari 2024.¹⁰⁶

ACLED vermeldt voor de periode 2020 – 26 januari 2024 verschillende dodelijke slachtoffers bij de categorie *battles*. In de toelichting bij de *battles* maakt ACLED geen melding van burgerslachtoffers. Daarnaast vermeldt ACLED verschillende dodelijke slachtoffers bij de categorie *violence against civilians* voor de periode 2020 – 26 januari 2024, maar uit de beschrijving van de incidenten blijkt dat het geen slachtoffers zijn van willekeurig geweld in het kader van een gewapend conflict. Zo schrijft ACLED dat er in Tsjetsjenië in 2020 een, in 2022 zes en in 2023 een dodelijke slachtoffers vielen bij *violence against civilians*. In Ingoesjetië was dat een dodelijk slachtoffer in 2022 en in Dagestan een in 2023. Het betrof in Tsjetsjenië drie personen die gedood zijn omwille van hun seksuele geaardheid, drie personen omwille van een conflict met de politie en twee overheidscritici. In Ingoesjetië ging het om een anti-drugsactivist en in Dagestan betrof het een persoon betrokken in een persoonlijke twist.¹⁰⁷

¹⁰³ 1ADAT, 06/05/2022, [url](#); 1ADAT, 06/05/2022, [url](#); 1ADAT, 07/06/2022, [url](#); 1ADAT, 05/07/2022, [url](#); 1ADAT, 04/08/2022, [url](#); 1ADAT, 6/09/2022, [url](#); 1ADAT, 02/10/2022, [url](#); 1ADAT, 4/11/2022, [url](#); 1ADAT, 04/12/2022, [url](#); 1ADAT, 06/01/2023, [url](#); 1ADAT, 13/02/2023, [url](#); 1ADAT, 08/03/2023, [url](#); 1ADAT, 15/04/2023, [url](#); 1ADAT, 03/05/2023, [url](#); 1ADAT, 03/06/2023, [url](#); 1ADAT, 08/07/2023, [url](#); 1ADAT, 05/08/2023, [url](#); 1ADAT, 08/09/2023, [url](#); 1ADAT, 07/10/2023, [url](#); 1ADAT, 05/11/2023, [url](#); 1ADAT, 06/12/2023, [url](#); 1ADAT, 08/01/2024, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 29/03/2023, [url](#)

¹⁰³ 1ADAT, 02/10/2022, [url](#)

¹⁰⁴ Kavkazskiy-Uzel, 15/04/2021, [url](#); Kavkazskiy-Uzel, 05/07/2021, [url](#); Kavkazskiy-Uzel, 11/10/2021, [url](#); Kavkazskiy 17/06/2019, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 23/08/2019, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/09/2019, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 18/03/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 15/04/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 12/08/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 14/09/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 14/10/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 7/11/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 5/01/2021, [url](#); Memorial Human Rights Center, 05/04/2022, p. 40, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/04/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 06/07/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/10/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/01/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 13/02/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 06/03/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/04/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/06/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/10/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/01/2024, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/02/2024, [url](#)

¹⁰⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 26/01/2024, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 23/01/2023, [url](#)

¹⁰⁶ Memorial, 23/04/2020, p. 26, [url](#); Memorial, 15/03/2021, [url](#); Memorial, 21/06/2021, [url](#); Memorial, 06/10/2021, [url](#); Memorial, 20/12/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 13/01/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/01/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 07/11/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 12/08/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 18/03/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 15/04/2020, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/01/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 11/10/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/04/2021, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/07/2021, [url](#); Memorial Human Rights Center, 05/04/2022, p. 40, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/04/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 06/07/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/10/2022, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/01/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 13/02/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 06/03/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/04/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/06/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 04/10/2023, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/01/2024, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 05/02/2024, [url](#)

¹⁰⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 26/01/2024, [url](#); Kavkazskiy Uzel, 23/01/2023, [url](#)

Samenvatting

Na een korte de facto onafhankelijkheid lijfde Rusland de deelrepubliek Tsjetsjenië met geweld in begin jaren 2000. Restanten van de machtsstructuren van het onafhankelijke Tsjetsjenië hervormden zich hierna in een rebellenbeweging die de strijd aanging met de Russische troepen. In de loop van de jaren 2000 vervelde deze rebellenbeweging tot een islamitisch geïnspireerde groepering die actief was in heel de Noordelijke Kaukasus, voornamelijk in Ingoesjetië, Dagestan en Tsjetsjenië.

Vanaf 2014 leed de rebellenbeweging zware verliezen in haar strijd tegen de ordediensten. Dit, gecombineerd met een uitstroom van rebellenstrijders naar het Midden-Oosten, leidde ertoe dat haar werking versplinterde. Sinds 2020 heeft de rebellenbeweging geen overkoepelende structuur meer in de Noordelijke Kaukasus en zijn er alleen nog los van elkaar opererende kleine cellen actief.

Gedurende deze periode ontwikkelde Ramzan Kadyrov in Tsjetsjenië een strikt autoritair systeem waarbij hij volledige controle over de maatschappij uitoefent. Hierbij verwierf hij een voor de Russische Federatie atypische regionale autonomie. Ingoesjetië en Dagestan blijven wel stevig ingebed in de federale machtsstructuur geleid door het Kremlin.

Zoals vermeld hebben de rebellen heden geen overkoepelende structuur meer, maar is hun werking beperkt tot kleine cellen die los van elkaar actief zijn. Hun logistieke middelen zijn zeer beperkt en ze hebben nauwelijks tot geen toegang meer tot vuurwapens waardoor ze acties uitvoeren met weinig gesofisticeerde wapens zoals messen.

De ordediensten in Ingoesjetië en Dagestan werken binnen de federale structuren, terwijl die in Tsjetsjenië onder het rechtstreekse bevel staan van Ramzan Kadyrov. Verschillende bronnen vermelden dat de ordediensten in de drie deelrepublieken zich misdragen in hun strijd tegen de rebellenbeweging en er een cultuur van straffeloosheid heerst.

In de periode 2020-2024 voeren de rebellen nog slechts een beperkt aantal eigen acties uit, al is er een korte opstoot van geweld door een kleine groep rebellen in Ingoesjetië in de eerste helft van 2023. De ordediensten voeren in deze periode nog wel acties uit tegen veronderstelde rebellen. Dit gebeurt in het kader van zogenaamde speciale operaties en daarnaast doen er zich ook gevallen van onrechtmatige arrestaties en/of verdwijningen voor. Dit laatste is vooral het geval in Tsjetsjenië en komt niet meer of slechts beperkt voor in Ingoesjetië en Dagestan. Het is niet altijd mogelijk de reden voor deze onrechtmatige arrestaties vast te stellen.

De cijfers voor geweldsincidenten en het aantal slachtoffers dat hierbij valt bij de ordediensten en onder al dan niet veronderstelde rebellen vertoont een sterk dalende lijn de laatste jaren.

Het aantal burgerslachtoffers dat bij deze incidenten valt is zeer beperkt. Voor de periode januari 2020 – januari 2024 zijn er geen burgerdoden vastgesteld in Dagestan. Voor die periode is er één burgerdode vastgesteld in Ingoesjetië en naargelang de versie van IADAT of de Tsjetsjeense overheid twee of vier in Tsjetsjenië.

Bibliografie

Geschreven en audiovisuele bronnen

- 1ADAT [Telegram Channel], s.d., <https://t.me/s/IADAT> [geraadpleegd 16/02/2023]
- 1ADAT, , *Статистика 1АДАТ март 2023г* [Statistieken 1ADAT maart 2023] [Telegram post], 15/04/2023, <https://t.me/IADAT/15796> [geraadpleegd 05/02/2024]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ* [Statistieken van 1ADAT], 06/05/2022, <https://t.me/IADAT/12785> [geraadpleegd 16/02/2023]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ август 2022г* [Statistieken 1ADAT augustus 2022] [Telegram post], 06/09/2022, <https://t.me/IADAT/14217> [geraadpleegd 16/02/2023]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ август 2023г* [Statistieken 1ADAT augustus 2023] [Telegram post], 08/09/2023, <https://t.me/IADAT/16728> [geraadpleegd 05/02/2024]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ апрель 2022г* [Statistieken 1ADAT april 2022] [Telegram post], 06/05/2022, <https://t.me/IADAT/12782> [geraadpleegd 16/02/2023]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ апрель 2023г* [Statistieken 1ADAT april 2023] [Telegram post], 03/05/2023, <https://t.me/IADAT/15904> [geraadpleegd 05/02/2024]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ декабрь 2022г* [Statistieken 1ADAT december 2022] [Telegram post], 06/01/2023, <https://t.me/IADAT/15346> [geraadpleegd 16/02/2023]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ декабрь 2023г* [Statistieken 1ADAT december 2023] [Telegram post], 08/01/2024, <https://t.me/IADAT/17241> [geraadpleegd 05/02/2024]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ июль 2022г* [Statistieken 1ADAT juli 2022] [Telegram post], 04/08/2022, <https://t.me/IADAT/13827> [geraadpleegd 16/02/2023]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ июль 2023г* [Statistieken 1ADAT juli 2023] [Telegram post], 05/08/2023, <https://t.me/IADAT/16537> [geraadpleegd 05/02/2024]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ июнь 2022г* [Statistieken 1ADAT juni 2022] [Telegram post], 05/07/2022, <https://t.me/IADAT/13601> [geraadpleegd 16/02/2023]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ июнь 2022г* [Statistieken 1ADAT juni 2022] [Telegram post], 08/07/2023, <https://t.me/IADAT/16420> [geraadpleegd 05/02/2024]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ май 2022г* [Statistieken 1ADAT mei 2022] [Telegram post], 07/06/2022, <https://t.me/IADAT/13273> [geraadpleegd 16/02/2023]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ май 2023г* [Statistieken 1ADAT mei 2023] [Telegram post], 03/06/2023, <https://t.me/IADAT/16149> [geraadpleegd 05/02/2024]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ ноябрь 2022г* [Statistieken 1ADAT november 2022] [Telegram post], 04/12/2022, <https://t.me/IADAT/15269> [geraadpleegd 16/02/2023]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ ноябрь 2023г* [Statistieken 1ADAT november 2023] [Telegram post], 06/12/2023, <https://t.me/IADAT/17114> [geraadpleegd 05/02/2024]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ октябрь 2022г* [Statistieken 1ADAT oktober 2022] [Telegram post], 4/11/2022, <https://t.me/IADAT/15136> [geraadpleegd 16/02/2023]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ октябрь 2022г* [Statistieken 1ADAT oktober 2022] [Telegram post], 05/11/2023, <https://t.me/IADAT/17011> [geraadpleegd 05/02/2024]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ сентябрь 2022г* [Statistieken 1ADAT september 2022] [Telegram post], 02/10/2022, <https://t.me/IADAT/14962> [geraadpleegd 16/02/2023]

- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ сентябрь 2022г* [Statistieken 1ADAT september 2022] [Telegram post], 07/10/2023, <https://t.me/IADAT/16911> [geraadpleegd 05/02/2024]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ февраль 2023г* [Statistieken 1ADAT februari 2023] [Telegram post], 08/03/2023, <https://t.me/IADAT/15505> [geraadpleegd 05/02/2024]
- 1ADAT, *Статистика 1АДАТ январь 2023г* [Statistieken 1ADAT januari 2023] [Telegram post], 13/02/2023, <https://t.me/IADAT/15409> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Amnesty International (AI), *Russian Federation: Joint open letter to President Putin on mass abductions in Chechnya*, 07/01/2022, <https://www.amnesty.org/en/documents/eur46/5152/2022/en/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) Codebook*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/2827> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED). Guide for Media Users*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/2820/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Coding review Process*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/3705/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Data Export Tool, Russian Federation*, via export tool geraadpleegde update: 08/03/2023, <https://www.acleddata.com/data/> [geraadpleegd 08/03/2023]
- Center for Eastern Studies, *Rosgvardiya a special-purpose force*, 14/05/2020, https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/PV_ENG_Rosgvardiya_net.pdf [geraadpleegd 16/02/2023]
- Central Asia-Caucasus Analyst (CACI) (Souleimanov E.), *Discontent with Kadyrov Leads to Increased Violence in Chechnya*, 23/10/2018, <http://cacianalyst.org/publications/analytical-articles/item/13542-discontent-with-kadyrov-leads-to-increased-violence-in-chechnya.html> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Center for European Policy Analysis (CEPA), *Russia Deploys Occupation Enforcers Close to Ukraine*, 08/02/2022, <https://cepa.org/article/russia-deploys-occupation-enforcers-close-to-ukraine/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Chechnya Segodnya, *Завершилось формирование 78-го мотострелкового полка имени А.А. Кадырова* [De samenstelling van het 78ste gemotoriseerde regiment A.A. Kadyrov is voltooid], 03/09/2022, <https://www.chechnyatoday.com/news/358378> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) - Cedoca, *Nota. ACLED: methodologie*, 21/05/2019, https://www.cgra.be/sites/default/files/content/download/files/nota_acledd-methodologie_20190521.pdf [geraadpleegd 16/02/2023]
- Congressional Research Service, *Russian Law Enforcement and Internal Security Agencies*, 14/09/2020, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF11647> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Council of Europe, Committee on Legal Affairs and Human Rights, *The continuing need to restore human rights and the rule of law in the North Caucasus region*, 24/05/2022, <https://assembly.coe.int/LifeRay/JUR/Pdf/TextesProvisoires/2022/20220524-NorthCaucasusHR-EN.pdf> [geraadpleegd 16/02/2023]
- CZPCh Memorial, *Секретные тюрьмы, пытки и убийства: что ждёт депортированных в Россию чеченцев* [Geheime gevangnissen, folteringen en moorden: wat wacht de naar Rusland gedeporteerde Tsjetsjenen], 18/11/2022, <https://telegra.ph/Sekretnye-tyurmy-pytki-i-ubijstva-chto-zhdyot-deportirovannyh-v-Rossiyu-chechencev-11-18> [geraadpleegd 16/02/2023]
- CZPCh Memorial, *Сообщения о массовых похищениях в Чечне подтверждаются* [Informatie over massale verdwijningen in Tsjetsjenië worden bevestigd], 18/01/2023, <https://telegra.ph/Soobshcheniya-o-massovyh-pohishcheniyah-v-Chechne-podtverzhdayutsya-01-18> [geraadpleegd 18/01/2023]
- Directorate 4 [Telegram Channel], s.d., <https://t.me/s/directorate4> [geraadpleegd 16/02/2023]

- Eurasian Geography and Economics (Holland E., Witmer F. & O'Loughlin J.), *The decline and shifting geography of violence in Russia 's North Caucasus, 2010-2016*, 01/03/2018, <https://ibs.colorado.edu/johno/pub/NCaucasus.pdf> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Fondation Jean Jaurès (Ronzon J.-B.), *La Tchétchénie de Kadyrov*, 25/04/2022, https://www.jean-jaures.org/publication/la-tchetchenie-de-kadyrov-utilite-et-risques-pour-poutine/?post_id=33627&export_pdf=1 [geraadpleegd 16/02/2023]
- Foreign Policy Research Institute, *The Shifting Political Hierarchy in the North Caucasus*, 15/06/2022, <https://www.fpri.org/article/2022/06/the-shifting-political-hierarchy-in-the-north-caucasus/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- George C. Marshal European Center for Security Studies (Galeotti M.), *The Law Enforcement Agencies: Russian Domestic Security and International Implications*, 02/2020, <https://www.marshallcenter.org/en/publications/security-insights/law-enforcement-agencies-russian-domestic-security-and-international-implications-0> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Georgian Foundation for Strategic and International Studies, *The Impact of the Russian-Ukrainian War on the North Caucasus and Occupied Territories of Georgia 2022*, 29/03/2022, <https://gfsis.org.ge/files/library/pdf/Impact-of-War-on-the-North-Caucasus-and-Occupied-Territories-of-Georgia-3168.pdf> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Gorets [Telegram Channel], s.d., https://t.me/s/GOREC_ANTIPROPAGANDA [geraadpleegd 16/02/2023]
- Grozny-Inform, *Полк ППСП имени А.А. Кадырова МВД по ЧР отметил 17-летие со дня основания [Regiment PPSP A.A. Kadyrov van de MVD voor Tsjetsjenië vierde 17-jarig bestaan sinds oprichting]*, 29/06/2021, <https://www.grozny-inform.ru/news/society/129529/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Harvard International Review, *The Bleeding Puzzle of Chechnya and Dagestan*, 08/05/2020, <https://hir.harvard.edu/the-bleeding-puzzle-of-chechnya-and-dagestan/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Human Rights Watch (HRW), *Moscow Plays a Weak Hand on Lawlessness in Chechnya*, 09/02/2022, <https://www.hrw.org/news/2022/02/09/moscow-plays-weak-hand-lawlessness-chechnya> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Human Rights Watch (HRW), *World Report 2023, Russian Federation*, 12/01/2023, <https://www.hrw.org/world-report/2023/country-chapters/russian-federation#c0a558> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Human Rights Watch (HRW), *World Report 2024, Russian Federation*, 11/01/2024, <https://www.hrw.org/world-report/2024/country-chapters/russia#c0a558> [geraadpleegd 05/02/2024]
- Institut Français des Relations Internationales (IFRI) (Laruelle M.), *Kadyrovism: Hardline Islam as a Tool of the Kremlin?*, 01/03/2017, https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/rnv99_m_laruelle_kadyrovism_en_2017.pdf [16/02/2023]
- Institute for the Study of War, *Russian Volunteer Units and Battalions*, 16/07/2022, <https://www.iswresearch.org/2022/07/russian-volunteer-units-and-battalions.html> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Kavkaz Realiï, *212 похищений за лето. Хроника произвола в Чечне [212 verdwijningen in Tsjetsjenië. Kroniek van willekeur in Tsjetsjenië]*, 08/09/2021, <https://www.kavkazr.com/a/pohischeniy-za-letu-hronika-proizvola-v-chechne/31449880.html> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Kavkaz Realiï, *В Чечне силовики похитили около двадцати местных жителей [In Tsjetsjenië ontvoerden de ordediensten bijna 20 plaatselijke inwoners]*, 09/01/2023, <https://www.kavkazr.com/a/v-chechne-siloviki-pohitili-okolo-dvadtsati-mestnyh-zhiteley-/32215172.html> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Kavkaz Realiï, *Жителей Чечни массово задерживают для отправки "добровольцами" в Украину – правозащитники [Inwoners van Tsjetsjenië worden massaal gearresteerd om als "vrijwilligers" naar Oekraïne gestuurd te worden volgens mensenrechtenactivisten]*, 17/05/2022, <https://www.kavkazr.com/a/zhiteley-chechni-massovo-zaderzhivayut-dlya-otpravki-dobrovolitsami-v-ukrainu-pravozaschitniki/31854345.html> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Kavkaz Realiï, *Родственник похищенных в Чечне братьев рассказал о пытках за критику Кадырова [Familie van in Tsjetsjenië ontvoerde broers spreekt over foltering omwille van kritiek op Kadyrov]*, 09/01/2023,

<https://www.kavkazr.com/a/rodstvennik-pohischennyh-v-chechne-bratjev-rasskazal-o-pytkah-za-kritiku-kadyrova/32215499.html> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В I квартале 2023 года в ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе погибли 7 человек [In het eerste kwartaal van 2023 stierven er 7 personen tijdens het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 05/04/2023, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/387466> [geraadpleegd 05/02/2024]

Kavkazskiy Uzel, "Новая газета Европа" раскрыла схему возбуждения дел о терроризме в Чечне и на Кубани [Novaya Gazeta Evropa onthult schema van openen van terrorismezaken in Tsjetsjenië en Kuban], 10/02/2023, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/385776/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, Активизация вооруженного подполья в Ингушетии весной 2023 года [Activering van de gewapende ondergrondse in Ingoesjetië in 2023], 22/11/2023, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/387628> [geraadpleegd 05/02/2024]

Kavkazskiy Uzel, Арест Багаудина Евлоева привлёк внимание к практике работы силовиков в Ингушетии [Arrestatie van Bagaudin Evloev trekt aandacht op werkpraktijk van ordediensten van Ingoesjetië], 31/08/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/353621/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В I квартале 2022 года в ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе жертв не зафиксировано [In het eerste kwartaal van 2022 zijn er geen slachtoffers vastgesteld in de loop van het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 05/04/2022, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/374864/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В III квартале 2021 года жертвами вооруженного конфликта на Северном Кавказе стали восемь человек [In het derde kwartaal van 2021 waren acht personen slachtoffer van het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 11/10/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/368960/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В III квартале 2023 года в ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе жертв зафиксировано не было [In het derde kwartaal van 2023 zijn er geen slachtoffers waargenomen van het gewapend tijdens het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 04/10/2023, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/393113> [geraadpleegd 05/02/2024]

Kavkazskiy Uzel, В IV квартале 2022 в ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе погибли 4 человека [In het vierde kwartaal van 2022 zijn er in de loop van het conflict in de Noordelijke Kaukasus vier personen gedood], 05/01/2023, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/384685/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В апреле 2021 года в ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе убит один человек [In april 2021 is er een person gedood bij het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 03/05/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/363527/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В мае 2021 года жертв вооруженного конфликта на Северном Кавказе зафиксировано не было [In mei 2021 geen slachtoffers vastgesteld bij conflict in de Noordelijke Kaukasus], 01/06/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/364492/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В феврале 2023 года в ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе погибли четыре человека [In februari 2023 stierven er vier personen bij het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 06/03/2023, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/386533/> [geraadpleegd 06/03/2023]

Kavkazskiy Uzel, В феврале и марте 2020 года жертвами вооруженного конфликта на Северном Кавказе стали четыре человека [In februari en maart 2020 waren er vier personen slachtoffer van het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 15/04/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/349521/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе во втором квартале 2020 года пострадали 11 человек [Er waren in het tweede kwartaal 11 slachtoffers van het conflict in de Noordelijke Kaukasus], 12/08/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/352985/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе в 1 квартале 2021 года пострадали 19 человек [19 personen slachtoffer in gewapend conflict in Noordelijke Kaukasus in eerste kwartaal 2021], 05/04/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/362431/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе во втором квартале 2021 года убит 1 человек [In het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus werd in het tweede kwartaal één persoon gedood], 05/07/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/365567/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе в IV квартале 2021 года убито 2 человека [in het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus zijn in het vierde kwartaal twee personen gedood], 04/01/2022, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/371915/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе во II квартале 2022 года убито 2 человека [In de loop van het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus zijn er in het tweede kwartaal van 2022 twee personen gedood], 06/07/2022, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/378859/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе во II квартале 2023 года убито 6 человек [In het tweede kwartaal van 2023 zijn zes personen gedood tijdens het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 05/06/2023, https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/390298 [geraadpleegd 05/04/2023]

Kavkazskiy Uzel, В ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе в IV квартале 2023 года погиб один и ранено трое человек [In het vierde kwartaal van 2023 is er een persoon gedood en drie verwond tijdens het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 05/01/2024, https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/395957 [geraadpleegd 05/02/2024]

Kavkazskiy Uzel, В январе 2020 года жертв вооруженного конфликта на Северном Кавказе зафиксировано не было [in januari 2020 zijn er geen slachtoffers van het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus vastgesteld], 18/03/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/347260/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В январе 2023 года жертв вооруженного конфликта на Северном Кавказе не зафиксировано [In januari 2023 zijn er geen slachtoffers van het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus vastgesteld], 13/02/2023, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/385870/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, В январе 2024 года жертв вооруженного конфликта на Северном Кавказе зафиксировано не было [In Januari 2024 zijn er geen slachtoffers vastgesteld van het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus], 05/02/2024, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/396915#> [geraadpleegd 05/02/2024]

Kavkazskiy Uzel, Версия Следкома о ячейке "Имарата Кавказ"* в Ингушетии поставлена под сомнение [Versie van het onderzoekscomité over cel van Imarat Kavkaz wordt in twijfel getrokken], 01/11/2022, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/382640/> [16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, Глава Ингушетии отчитался о четырех убитых силовиками в КТО [Het hoofd van Ingoesjetië vermeldt vier door de ordediensten gedode in een КТО], 15/04/2023, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/387787/> [geraadpleegd 05/02/2024]

Kavkazskiy Uzel, Дageстан: хроника террора [Dagestan: kroniek van de terreur], 12/05/2023, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/73122/> [geraadpleegd 05/02/2024]

Kavkazskiy Uzel, Жертв в III квартале 2022 года в ходе вооруженного конфликта на Северном Кавказе не зафиксировано [Slachtoffers van het gewapend conflict in de Noordelijke Kaukasus zijn er in het derde kwartaal niet vastgesteld], 04/10/2022, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/381760/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, Жертвами конфликта на Северном Кавказе в III квартале 2020 года стали 15 человек [Er waren in het derde kwartaal 15 slachtoffers van het conflict in de Noordelijke Kaukasus], 07/11/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/356212/> [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, Жертвами конфликта на Северном Кавказе в IV квартале 2020 года стали 26 человек [Er waren in het vierde kwartaal 26 slachtoffers van het conflict in de noordelijke Kaukasus], 05/01/2021, https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/358313 [geraadpleegd 16/02/2023]

Kavkazskiy Uzel, Ингушетия. Хроника терактов, обстрелов и похищений [Ingoesjetië. Kroniek van terreuraanslagen, beschietingen en ontvoeringen], 26/12/2023, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/122475/> [geraadpleegd 05/02/2024]

- Kavkazskiy Uzel, *Кавказоведы усомнились в ликвидации подполья в Чечне после гибели Бютукаева* [*Kaukasus-analisten trekken einde van ondergrondse in Tsjetsjenië na dood van Byutukaev in twijfel*], 22/01/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/358911/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Kavkazskiy Uzel, *Кадыров обвинил заявивших о похищении родных чеченцев в поддержке терроризма* [*Kadyrov beschuldigt diegenen die beschuldiging over ontvoering familieleden uiten als ondersteuners van terrorisme*], 26/12/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/371651/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Kavkazskiy Uzel, *Лента новостей* [*Nieuwsberichten*], s.d., <https://www.kavkaz-uzel.eu/rubric/11> [geraadpleegd 05/02/2024]
- Kavkazskiy Uzel, *Похищения в Чечне продемонстрировали уверенность Кадырова в своей безнаказанности* [*Ontvoeringen in Tsjetsjenië tonen het geloof van Kadyrov in zijn straffeloosheid aan*], 30/12/2021, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/371791/#> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Kavkazskiy Uzel, *Правозащитники поставили под сомнение версию о причастности убитых в Ингушетии к боевикам* [*Mensenrechtenactivisten plaatsen vraagtekens bij de versie van betrokkenheid bij de rebellen van de in Ingoesjetië gedode rebellen*], 01/06/2020, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/350330/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Kavkazskiy Uzel, *Трое полицейских арестованы по делу о смерти задержанного в Махачкале* [*Drie agenten gearresteerd in de zaak over de dood van een arrestant in Makhachkala*], 23/01/2023, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/385219/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Kavkazskiy Uzel, *Чечня после КТО: диверсии, теракты, похищения* [*Tsjetsjenië na de KTO: sabotage, terreurdaden en ontvoeringen*], 29/03/2023, <https://www.kavkaz-uzel.eu/articles/155726/> [geraadpleegd 05/02/2024]
- Krym Reali, *Борьба с коррупцией как политический инструмент* [*Strijd met de corruptie als politiek instrument*], 29/03/2021, <https://ru.krymr.com/a/severniy-kavkaz-dagestan-elita-korruptsiya-moskva-kontrol/31174776.html> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Meduza, *Ichkeria dreamin'*, 15/12/2022, <https://meduza.io/en/feature/2022/12/15/ichkeria-dreamin> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Зима 2016-2017 гг.* [*Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, winter 2016-2017*], 07/04/2017, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_winter_2016-17_1.pdf [geraadpleegd 16/02/2023]
- Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Зима 2018-2019 гг.* [*Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, winter 2018-2019*], 15/04/2019, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_winter_2018-19.pdf [geraadpleegd 16/02/2023]
- Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Осень 2020 г.* [*Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, herfst 2020*], 17/02/2021, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_autumn_2020.pdf [geraadpleegd 16/02/2023]
- Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Зима 2020-2021 гг.* [*Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, winter 2020-2021*], 15/03/2021, https://memohrc.org/sites/default/files/bulletin_winter_2020-21.pdf [geraadpleegd 16/02/2023]

Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Зима 2021-2022 гг.* [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, *Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, winter 2021-2022*], 05/04/2022, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_winter_2021-22_0.pdf [geraadpleegd 16/02/2023]

Memorial Human Rights Center, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников, Лето 2022 – зима 2023 гг.* [Bulletin van de mensenrechtenorganisatie Memorial, *Situatie in de conflictzone in de Noordelijke Kaukasus, zomer 2022 - winter 2023*], 13/06/2023, https://memorialcenter.org/uploads/Severnyj_Kavkaz_vzglyad_pravozashhitnikov_1_025d3501b6.pdf [geraadpleegd 05/02/2024]

Memorial, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном /Кавказе: оценка правозащитников Зима 2019–2020 гг.* [Situatie in de conflictzone in de noordelijke Kaukasus: beoordeling door de mensenrechtenactivisten. *Winter 2019-2020*], 23/04/2020, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_winter_2019-20.pdf [geraadpleegd 16/02/2023]

Memorial, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников. Весна 2021 г.* [Situatie in de conflictzone in de noordelijke Kaukasus: beoordeling door de mensenrechtenactivisten. *Lente 2021*], 21/06/2021, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_spring_2021.docx.pdf [geraadpleegd 16/02/2023]

Memorial, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников. Осень 2021 г.* [Situatie in de conflictzone in de noordelijke Kaukasus: beoordeling door de mensenrechtenactivisten. *Herfst 2021*], 20/12/2021, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_autumn_2021.pdf [geraadpleegd 16/02/2023]

Memorial, *Бюллетень Правозащитного центра «Мемориал» Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников. Весна – лето 2023 гг.* [Situatie in de conflictzone in de noordelijke Kaukasus: beoordeling door de mensenrechtenactivisten. *Lente – zomer 2023*], 04/09/2023, https://memorialcenter.org/uploads/bulletin_spr_sum23_fin_f50c835cbd.pdf [geraadpleegd 05/02/2024]

Memorial, *Незаконно задержанный житель Дагестана рассказал о пытках в отделе полиции* [Illegaal gearresteerde inwoner van Dagestan spreekt over foltering bij politie], 22/02/2019, https://memohrc.org/ru/news_old/nezakonno-zaderzhannyy-zhitel-dagestana-rasskazal-o-pytkah-v-otdele-policii [geraadpleegd 16/02/2023]

Memorial, *Ситуация в зоне конфликта на Северном Кавказе: оценка правозащитников Лето 2021 г* [Situatie in de conflictzone in de noordelijke Kaukasus: beoordeling door de mensenrechtenactivisten. *zomer 2021*], 06/10/2021, https://memohrc.org/sites/all/themes/memo/templates/pdf.php?pdf=/sites/default/files/bulletin_summer_2021.pdf [geraadpleegd 16/02/2023]

Memorial, *Спецоперации, преследования и ковид: зимние итоги Кавказа* [Speciale operaties, vervolging en Covid: de winteruitslag van de Kaukasus], 22/03/2021, <https://memohrc.org/ru/monitorings/specoperacii-presledovaniya-i-kovid-zimnie-itogi-kavkaza> [geraadpleegd 16/02/2023]

Mercatornet, *The agony of Chechnya: trapped between the Kremlin and Kadyrov*, 09/01/2023, <https://mercatornet.com/the-agony-of-chechnya-trapped-between-the-kremlin-and-kadyrov/82546/> [geraadpleegd 16/02/2023]

MVD Tsjetsjenië, *Отчет Министра внутренних дел по Чеченской Республике генерал-лейтенанта полиции Р.Ш. Алханова в Парламенте Чеченской Республики за 12 месяцев 2020 года.* [Rapport van de minister van Binnenlandse Zaken van de Tsjetsjeense republiek, generaal-luitenant van de politie R.Sh. Alkhanov voor het parlement van de Tsjetsjeense republiek voor de twaalf maanden van 2020], 02/2021, <https://95.xn--b1aew.xn--p1ai/document/24450635> [geraadpleegd 16/02/2023]

- Nederlands ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Russische Federatie*, 12/04/2021, <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-080b37e9-2d1d-441f-81b8-ac79705a84ea/pdf> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Nederlands ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Russische Federatie*, 31/03/2023, <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-507beef9f0d7968ae1312e909f2db31016f14a/pdf> [geraadpleegd 05/02/2024]
- Nezavisimaya Gazeta, *Рамзан Кадыров формирует новый полк [Ramzan Kadyrov vormt een nieuw regiment]*, 14/07/2022, <https://www.ng.ru/content/articles/743749/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Niyso [Telegram Channel], s.d., <https://t.me/s/niysoo> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Novaya Gazeta, *Гвардейцы схватились за шпану [De bewakers namen de punkers]*, 09/02/2023, <https://novayagazeta.eu/articles/2023/02/09/siloviki-izobrel-eshche-odin-sposob-falsifikatsii-del-potiazhelym-statiyam-melkikh-khuliganov-prevrashchaiut-v-terroristov> [geraadpleegd 16/02/2023]
- OC-Media, *Is a new armed uprising on the horizon in Chechnya?*, 08/08/2022, <https://oc-media.org/features/is-a-new-armed-uprising-on-the-horizon-in-chechnya/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- OVD-Info, *Information on the human rights situation in Russia for the OSCE's Moscow Mechanism*, 30/08/2022, <https://en.ovdinfo.org/information-human-rights-situation-russia-osces-moscow-mechanism> [geraadpleegd 16/02/2023]
- OVD-Info, *Information on the Russian Federation for the 134-136th sessions of the UN Human Rights Committee*, 13/09/2022, <https://en.ovdinfo.org/information-russian-federation-134th-session-un-human-rights-committee#4-11> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Polny PTs 2.0 [Telegram Channel], s.d., <https://t.me/s/polniypc> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Ponars Eurasia (Ratelle J.-F.), *Ramzan Kadyrov: Between Putin's Loyal Praetorian Guard and Devoted Servant of the Chechen People*, 18/12/2023, <https://www.ponarseurasia.org/ramzan-kadyrov-between-putins-loyal-praetorian-guard-and-devoted-servant-of-the-chechen-people/> [geraadpleegd 05/02/2024]
- Ponars Eurasia (Ratelle J.-F.), *Ramzan Kadyrov's Gamble in Ukraine: Keeping Chechnya Under Control While Competing for Federal Power*, 13/03/2023, <https://www.ponarseurasia.org/ramzan-kadyrovs-gamble-in-ukraine-keeping-chechnya-under-control-while-competing-for-federal-power/> [geraadpleegd 13/03/2023]
- Ponars Eurasia (Ratelle J.-F.), *The North Caucasus and the Russian War in Ukraine*, 13/10/2022, <https://www.ponarseurasia.org/the-north-caucasus-and-the-russian-war-in-ukraine/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Ponars Eurasia (Iliyassov M.), *The Chechen Footprint During Russian Wartime*, 16/12/2022, <https://www.ponarseurasia.org/the-chechen-footprint-during-russian-wartime/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Riddle, 2022, *Chechnya's Seismic Year*, 16/01/2023, <https://ridl.io/2022-chechnya-s-seismic-year/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Riddle, *Is Dagestan Destabilizing?*, 18/08/2023, <https://ridl.io/is-dagestan-destabilizing/> [geraadpleegd 05/02/2024]
- Riddle, *The Ingush Question*, 04/04/2022, <https://ridl.io/the-ingush-question/> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Royal United Services Institute (RUSI), *The Chechens: Putin's Loyal Foot Soldiers*, 04/11/2022, <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/chechens-putins-loyal-foot-soldiers> [geraadpleegd 16/02/2023]
- Sibnet, *Гвардия Кадырова: на что способен чеченский спецназ [Garde van Kadyrov: waar zijn de Tsjetsjeense speciale eenheden toe in staat]*, 14/03/2022, <https://info.sibnet.ru/article/612455/?ysclid=I3e02j81fl%5d> [geraadpleegd 16/02/2023]
- The Central Asia-Caucasus Analyst (Yeo A.), *Quelling Anti-Mobilization Unrest in Dagestan*, 27/10/2022, <https://www.cacianalyst.org/publications/analytical-articles/item/13736-quelling-anti-mobilization-unrest-in-dagestan.html> [geraadpleegd 16/02/2023]

The Insider, *Как в Ингушетии силовики похищают и убивают людей [Hoe ordediensten in Ingoesjetië personen ontvoeren en doden]*, 25/06/2021, <https://theins.ru/longread/242251> [geraadpleegd 16/02/2023]

United States Department of State (USDOS), *Russia, Human Rights Report 2021*, 12/04/2022, https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/04/3136152_RUSSIA-2021-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf [geraadpleegd 16/02/2023]

United States Department of State (USDOS), *Russia, Human Rights Report 2022*, 20/03/2023, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/russia/> [geraadpleegd 05/02/2024]

Wilson Center, *Sabotaging Putin's Mobilization as a Form of Social Protest*, 06/10/2022, <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/sabotaging-putins-mobilization-form-social-protest> [geraadpleegd 16/02/2023]